LT 2015

Nr. 15

Specialioji ataskaita

Pagal AKR-ES energetikos priemonę Rytų Afrikai teikiama parama atsinaujinančiosios energijos srityje

CURIA RATIONUM
EUROPOS AUDITO RŪMAI

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

El. paštas: eca-info@eca.europa.eu
Tinklavietė: http://eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditorsECA
YouTube: EUAuditorsECA

Daug papildomos informacijos apie Europos Sąjungą yra internete.
Ji prieinama per portalą *Europa* (http://europa.eu).

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2015

Print	ISBN 978-92-872-3043-0	ISSN 1831-0885	doi:10.2865/35477	QJ-AB-15-014-LT-C
PDF	ISBN 978-92-872-3062-1	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/644200	QJ-AB-15-014-LT-N
EPUB	ISBN 978-92-872-3058-4	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/052367	QJ-AB-15-014-LT-E

© Europos Sąjunga, 2015
Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį.

Dėl leidimo naudoti arba kopijuoti 1 nuotrauką reikia tiesiogiai kreiptis į autorių teisių turėtoją.

Printed in Luxembourg

LT 2015 Nr. 15

Specialioji ataskaita

Pagal AKR-ES energetikos priemonę Rytų Afrikai teikiama parama atsinaujinančiosios energijos srityje

(pagal SESV 287 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą)

Auditorių grupė

02

Audito Rūmų specialiosiose ataskaitose yra pateikiami su konkrečiomis biudžeto sritimis arba valdymo temomis susijusių Audito Rūmų veiklos ir atitikties auditų rezultatai. Audito Rūmai atrenka ir nustato šias audito užduotis, siekdami kiek įmanoma padidinti jų poveikį ir atsižvelgdami į veiklos ar atitikties riziką, susijusių pajamų ar išlaidų lygį, būsimus pokyčius ir politinį bei viešąjį interesą.

Šį veiklos auditą atliko Audito Rūmų nario Karel Pinxten vadovaujama III audito kolegija, atsakinga už su išorės veiksmais susijusias išlaidų sritis. Auditui vadovavo Audito Rūmų narys Klaus-Heiner Lehne, jam padėjo jo kabineto vadovas Michael Weiss, skyriaus vadovas Gérald Locatelli, auditorių grupės vadovas Thierry Cozier, pagrindiniai auditoriai Ruurd De Jong, Myriam Cazzaniga, Joao Nuno Coelho dos Santos ir vyresnysis audotorius Jean-Louis De Neve.

Turinys

Dalis

Terminų žodynėlis ir santrumpos

I – VII Santrauka

1 – 9 Įvadas

1 – 2 Galimybė naudotis energijos tiekimo paslaugomis yra pagrindinis vystymosi tikslų pažangos veiksnys

3 – 9 AKR-ES energetikos priemonė buvo sukurta greitam paslaugų suteikimui vietoje

10 – 11 Audito apimtis ir metodas

12 – 40 Pastabos

12 – 19 Komisija suteikė tinkamą prioritetą EF paramai, tačiau ketvirtadalyje tikrintų projektų nustatyta rimtų koncepcijos trūkumų

13 – 14 Atrankos procedūra sudarė sąlygas remti projektus pagal EF prioritetus

15 – 19 Ketvirtadalis tikrintų projektų buvo finansuojami, nors įvertinimo procedūros metu nustatyta reikšmingų koncepcijos trūkumų

20 – 31 Komisija tinkamai nestebėjo visų projektų

21 – 25 Įgyvendinančių partnerių ataskaitų kokybė buvo nevienoda

26 – 31 Kelių projektų, kuriems iškilo įgyvendinimo sunkumų, atveju Komisija laiku nesiėmė tinkamų priemonių

32 – 40 Dauguma tikrintų projektų buvo sėkmingi ir turėjo geras tvarumo perspektyvas

33 – 36 Ketvirtadalio tikrintų projektų atveju nebuvo pasiekta daugelio numatytų rezultatų

37 – 40 Beveik visi tikrinti sėkmingi projektai turėjo geras tvarumo perspektyvas

41 – 44 **Išvados ir rekomendacijos**

I priedas. Tikrinti projektai

II priedas. Vertinimo metodika

III priedas. EUEI PDF projektai ir 11-ojo EPF pagrindiniai sektoriai pagal šalis

IV priedas. Tikrintų projektų įgyvendinimo laikotarpis, tikslai ir rezultatai

V priedas. Tikrintų projektų stebėjimas

VI priedas. Tikrintų projektų įvertinimas

Komisijos atsakymas

Terminų žodynėlis ir santrumpos

05

AKR: Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno šalys

DG DEVCO: Komisijos Tarptautinio bendradarbiavimo ir vystymosi generalinis direktoratas įgaliotas:

- formuoti ES vystymosi politiką ir nustatyti sektorines politikas išorės pagalbos srityje,
- kartu su Europos išorės veiksmų tarnyba rengti išorės pagalbos priemonių daugiametes programas, finansuojamas iš Europos plėtros fondų ir bendrojo biudžeto,
- įgyvendinti šias priemones,
- skatinti ES ir valstybių narių vystomojo bendradarbiavimo koordinavimą ir šioje srityje atstovauti Sąjungai ne ES šalyse.

EBPO: Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija
EBPO misija – skatinti politikas, kurios padidintų viso pasaulio žmonių ekonominę ir socialinę gerovę.

EF: AKR-ES energetikos priemonė
2005 m. sukurta finansinė priemonė, skirta geresnei prieigai prie tvarios ir prieinamos energijos paslaugų AKR šalių neturtingose kaimo ir užmiesčio vietovėse remti.

EF I: Pirmoji energetikos priemonė, finansuojama iš 9-ojo EPF.

EF II: Antroji energetikos priemonė, finansuojama iš 10-ojo EPF.

EPF: Europos plėtros fondai
EPF yra pagrindinė priemonė, per kurią teikiama ES vystomojo bendradarbiavimo pagalba Afrikos, Karibų baseino ir Ramiojo vandenyno valstybėms (AKR) bei užjūrio šalims ir teritorijoms (UŠT). 2000 m. birželio 23 d. Kotonu 20 metų laikotarpiui pasirašytas partnerystės susitarimas („Kotonu susitarimas“) šiuo metu yra Europos Sąjungos santykių su AKR valstybėmis ir UŠT pagrindas. Jo pagrindinis tikslas – sumažinti ir galiausiai panaikinti skurdą. 9-asis EPF apima 2000–2007 m. laikotarpį, o 10-asis EPF – 2008–2013 m. laikotarpį.

EUEI: ES skurdo panaikinimo ir tvaraus vystymosi iniciatyva energetikos srityje
EUEI yra bendros Komisijos ir valstybių narių pastangos, skirtos sukurti jų vystymosi politikų ir veiklos sinergiją. Ja siekiama prisidėti prie Tūkstantmečio vystymosi tikslų (TVT) siekimo, teikiant tinkamas, prieinamas ir tvarias energetikos paslaugas skurstantiems. Ji taip pat yra ES atsako Tvarios energijos visiems iniciatyvos (SE4All) kontekste dalis.

EUEI PDF: ES energetikos iniciatyva – Partnerystės dialogo priemonė
Sukurta 2005 m. Komisijos ir šešių valstybių narių (Austrijos, Suomijos, Prancūzijos, Vokietijos, Nyderlandų ir Švedijos), siekiant pagerinti valdymą energetikos sektoriuje. Tai įgyvendinama padedant šalims partnerėms vystyti patikimas energetikos politikas ir strategijas.

GIZ: *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH* (Vokietijos federalinė tarptautinio bendradarbiavimo įmonė)

ĮROS: Į rezultatus orientuotas stebėjimas
ĮROS sistemą 2000 m. nustatė DG DEVCO. Ji pagrįsta trumpais, koncentruotais išorės ekspertų vertinimais vietoje. Jai taikoma struktūrizuota ir nuosekli metodika, skirta vertinti projektų rezultatus, atsižvelgiant į penkis kriterijus: svarbumą, efektyvumą, veiksmingumą, numatomą poveikį ir potencialų tvarumą.

JT: Jungtinės Tautos

kW: Kilovatas (galios vienetas), vienas kW lygus 1 000 vatų

Terminų žodynėlis ir santrumpos

06

NVO: Nevyriausybinė organizacija

SE4All: Tvari energija visiems
Iniciatyvą 2011 m. patvirtino JT generalinis sekretorius. Ją įgyvendinant iki 2030 m. reikia pasiekti tris tarpusavyje susijusius tikslus: i) užtikrinti galimybę visiems naudotis moderniomis energijos tiekimo paslaugomis, ii) dvigubai pagerinti energijos vartojimo efektyvumo pasaulyje lygį ir iii) dvigubai padidinti atsinaujinančiosios energijos pasaulyje dalį.

SMART: Konkretus, išmatuojamas, pasiekiamas, svarbus ir su laiko nuoroda

TVT: Tūkstantmečio vystymosi tikslai
TVT yra aštuoni tarptautiniai vystymosi tikslai, nustatyti po 2000 m. Jungtinių Tautų tūkstantmečio aukščiausiojo lygio susitikimo, kuriame buvo patvirtinta Jungtinių Tautų tūkstantmečio deklaracija. Juos įgyvendinus siekiama perpus sumažinti ypač didelį skurdą ir badą, suteikti galimybę gauti visuotinį pradinį išsilavinimą ir užtikrinti aplinkos tvarumą. Visos Jungtinių Tautų valstybės narės ir daug tarptautinių organizacijų įsipareigojo padėti pasiekti šiuos tikslus iki 2015 m.

WSSD: Pasaulinis aukščiausiojo lygio susitikimas darnaus vystymosi klausimais
2002 m. Johanesburge, Pietų Afrikoje, įvykusiame WSSD darnus vystymasis dar kartą buvo patvirtintas pagrindine sudedamąja dalimi tarptautinėje darbotvarkėje. Vyriausybės susitarė ir dar kartą patvirtino įvairius tikslus ir įsipareigojimus. Visų pirma WSSD ragino vykdyti veiksmus, skirtus reikšmingai padidinti atsinaujinančiosios energijos naudojimą.

Santrauka

I

2002 m. Johanesburge įvykusiame pasauliniame aukščiausiojo lygio susitikime darnaus vystymosi klausimais ir kitų tarptautinių debatų vystymosi klausimais metu buvo pabrėžiama, kad galimybė naudotis energijos tiekimo paslaugomis yra pagrindinis vystymosi tikslų pažangos veiksnys. 2004 m. beveik du milijardai žmonių, daugiausiai gyvenančių kaimo ir užmiesčio vietovėse besivystančiose šalyse, negalėjo naudotis tinkamomis, prieinamomis ir tvariomis energijos tiekimo paslaugomis.

II

2005 m. birželio mėn. AKR-ES Ministrų Taryba patvirtino AKR-ES energetikos priemonės (EF), skirtos remti galimybę neturtingiesiems naudotis moderniomis energijos tiekimo paslaugomis, sukūrimą, didelį dėmesį skiriant Užsachario Afrikai ir atsinaujinančiajai energijai. 2006–2013 m. laikotarpiu pagal EF buvo skirta 475 milijonai eurų iš 9-ojo ir 10-ojo Europos plėtros fondų, didžioji šių lėšų dalis buvo skirta dotacijoms pagal kvietimus teikti pasiūlymus atrinktiems projektams. Pradėjus mūsų auditą, iš viso buvo sumokėta 268,2 milijono eurų pagal du pirmus kvietimus teikti pasiūlymus, iš kurių 106 milijonai eurų – projektams Rytų Afrikoje, kurioje iki šiol prieigos prie elektros lygis yra žemiausias Afrikoje.

III

Mes nustatėme, kad Komisijos veikla iš esmės buvo sėkminga, tačiau ji galėjo geriau naudoti EF, siekdama padidinti galimybę neturtingiesiems Rytų Afrikoje naudotis atsinaujinančiosios energijos tiekimo paslaugomis.

IV

Komisija skyrė paramą atsinaujinančiosios energijos srityje projektams, kuriems buvo suteiktas tinkamas prioritetas. Tačiau nepakankamas griežtumas atrankos procedūroje reiškė, kad ketvirtadaliui tikrintų projektų buvo skirtos dotacijos nepaisant reikšmingų nustatytų koncepcijos trūkumų.

V

Komisija tinkamai nestebėjo visų projektų. Įgyvendinančių partnerių pateiktos ataskaitos buvo nevienodos kokybės, o Komisija nemėgino jų priversti laikytis ataskaitų teikimo prievolių. Kelių projektų atveju ji nepakankamai pasinaudojo vizitais į projektus vietoje ir į rezultatus orientuoto stebėjimo apžvalgomis, kad papildytų iš įgyvendinančių partnerių gautą informaciją, visų pirma kai buvo žinoma, kad įgyvendinant projektus susiduriama su rimtais sunkumais. Kelių projektų, kurie turėjo rimtų įgyvendinimo sunkumų, atveju Komisija laiku nesiėmė tinkamų priemonių.

VI

Dauguma tikrintų projektų buvo sėkmingi ir gali būti tvarūs, jei bus įgyvendintos numatytos būtinos priemonės ir per daug nepablogės kontekstas. Ketvirtadalio tikrintų projektų atveju nebuvo pasiekta didžioji numatytų rezultatų dalis, iš esmės dėl to, kad nebuvo atsižvelgiama į koncepcijos trūkumus, ir dėl to, kad Komisija vykdė netinkamą stebėjimą.

VII

Mes pateikiame kelias rekomendacijas, kad projektai būtų griežčiau atrenkami, kad būtų stiprinamas jų stebėjimas ir gerinamos jų tvarumo perspektyvos.

Įvadas

Galimybė naudotis energijos tiekimo paslaugomis yra pagrindinis vystymosi tikslų pažangos veiksnys

01

2004 m. beveik du milijardai žmonių, daugiausiai gyvenančių kaimo ir užmiesčio vietovėse besivystančiose šalyse, negalėjo naudotis tinkamomis, prieinamomis ir tvariomis energijos tiekimo paslaugomis[1]. Kintančios kuro kainos tarptautinėje rinkoje, didėjanti energijos paklausa besivystančiose ir besiformuojančios rinkos ekonomikos šalyse bei klimato kaitos problemos yra ypač sunkūs uždaviniai, atsižvelgiant į geresnę galimybę naudotis energijos tiekimo paslaugomis.

02

Nors Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) šalys narės mažina didėjančių energijos kainų poveikį, daugelyje besivystančių šalių jis padidėjo dėl nepatrauklaus investicinio klimato sektoriuje ir mažo proceso efektyvumo[2]. Ryšiai tarp prieigos prie pasiekiamų ir tvarių energijos tiekimo paslaugų stokos ir sunkumų darant aiškią pažangą siekiant daugumos vystymosi tikslų buvo pabrėžti 2002 m. Johanesburge įvykusiame pasauliniame aukščiausiojo lygio susitikime darnaus vystymosi klausimais ir kitų tarptautinių debatų vystymosi klausimais metu.

1 nuotrauka

© *The Visible Earth, NASA.*

Europos ir Afrikos žemynai naktį

1 COM(2004) 711 *final*, 2004 m. spalio 26 d. „Būsima ES Energetikos iniciatyvos plėtra ir AKR šalių energetikos fondo įkūrimo sąlygos“, p. 2

2 Vidutiniškai besivystančios šalys naudoja dvigubai daugiau naftos tam pačiam ekonominiam rezultatui pasiekti nei EBPO šalys (COM(2004) 711).

AKR-ES energetikos priemonė buvo sukurta greitam paslaugų suteikimui vietoje

03

WSSD kontekste Komisija ir ES valstybės narės sujungė jėgas, kad būtų sukurta ES skurdo panaikinimo ir tvaraus vystymosi iniciatyva energetikos srityje (EUEI). Ja siekiama prisidėti prie Tūkstantmečio vystymosi tikslų (TVT) siekimo, teikiant tinkamas, prieinamas ir tvarias energijos tiekimo paslaugas skurstantiems socialiniu ir ekonominiu požiūriu nepalankiose vietovėse. EUEI inicijavo dialogą su besivystančiomis šalimis, siekiant skatinti energetikos sektoriaus reformas, technologijų perdavimą ir investicijas bei klimato kaitos mažinimo iniciatyvas.

04

2002 ir 2003 m. Komisija pabrėžė besivystančių šalių energetikos sektoriaus finansavimo būtinybę[3]. Tai patvirtino valstybės narės ir AKR šalys, pasiūliusios sukurti AKR-ES energetikos priemonę (EF)[4]. Komisijai pateikus pasiūlymą[5], 2005 m. birželio mėn. AKR-ES Ministrų Taryba patvirtino EF sukūrimą, remiantis keliais pagrindiniais principais (žr. ***1 langelį***).

3 COM(2002) 408 *final*, 2002 m. liepos 17 d. „Energetinis bendradarbiavimas su besivystančiomis šalimis“ ir COM(2003) 829 *final*, 2003 m. gruodžio 23 d. „Praėjus vieneriems metams po Pasaulinio aukščiausiojo lygio susitikimo darnaus vystymosi klausimais: mūsų įsipareigojimų vykdymas“.

4 2003 m. lapkričio mėn. Nairobyje vykusioje konferencijoje „Energetika Afrikoje“ ir 2004 m. gegužės mėn. AKR-ES Ministrų Tarybos posėdyje Gaborone. AKR-ES vandens tiekimo priemonė buvo paminėta kaip naudingas modelis su savo pagrindiniu tikslu neturtingiesiems tiekti saugų geriamąjį vandenį ir pagrindines sanitarines priemones.

5 COM(2004) 711.

1 langelis

Pagrindiniai AKR-ES energetikos priemonės principai

EF veikla turėtų būti skirta:

i) toms AKR šalims, kurios jau turi ar yra įsipareigojusios nustatyti patikimą energetikos politiką ir gerą valdymą;

ii) atsakomybės skatinimui nacionaliniu lygmeniu (ir galbūt tarpvalstybiniu lygmeniu), užtikrinant suderinamumą su atitinkamomis sektorinėmis politikomis ir visiems rūpima skurdo mažinimo strategija;

iii) lankstumo suteikimui, atsižvelgiant į bendrojo finansavimo su valstybėmis narėmis, skolinimo įstaigomis bei privačiais, viešaisiais ar asociatyviais subjektais mechanizmus; ir

iv) inovacijų skatinimui, kai susiduriama su sunkumais, teikiant tvarias ir prieinamas energijos tiekimo paslaugas neturtingiesiems.

05

Pagrindinis EF tikslas buvo galimybės naudotis moderniomis energijos tiekimo paslaugomis neturtingiesiems rėmimas kaimo ir užmiesčio vietovėse, geografiškai didelį dėmesį skiriant Užsachario Afrikai. Taip pat buvo siekiama remti pagerėjusį valdymą energetikos sektoriuje ir padidinti šio sektoriaus patrauklumą investuotojams, palengvinti didelės apimties investicijas į pasienio energetikos infrastruktūrą ir skatinti atsinaujinančius šaltinius ir energijos efektyvumo priemones.

06

2006–2013 m. EF skyrė 475 milijonus eurų: 220 milijonų eurų pirmajai priemonei (EF I), finansuojamai iš 9-ojo EPF, ir 225 milijonus eurų antrajai priemonei (EF II), finansuojamai iš 10-ojo EPF. Beveik 90 % šių lėšų (415,7 milijono eurų) buvo naudojami dotacijoms projektams, kurie buvo atrinkti taikant kvietimų teikti pasiūlymus procedūrą[6]. Likusi dalis buvo skirta teikti paramą EUEI partnerystės dialogo priemonei (PDF)[7], paskirstymo mechanizmui, kuris finansuoja vidutinio dydžio investicinius projektus[8], Afrikos-ES infrastruktūros partnerystei[9] ir kitai veiklai[10].

07

2014 m. birželio mėn. prasidėjusio mūsų audito metu bendra 268,2 milijono eurų suma buvo skirta 142 projektams pagal du pirmuosius kvietimus teikti pasiūlymus: 169 milijonai eurų buvo skirti 74 projektams pagal kvietimą teikti pasiūlymus, kuris buvo pradėtas 2006 m. gegužės mėn. pagal EF I, o 99,2 milijono eurų – 68 projektams pagal pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus, kuris buvo pradėtas 2009 m. lapkričio mėn. pagal EF II[11].

08

Apie 85 % pagal pirmuosius du kvietimus teikti pasiūlymus atrinktų projektų yra susiję su atsinaujinančiąja energija, 12 % – su mišriais šaltiniais (atsinaujinančiaisiais ir iškastiniais) ir 3 % – su iškastiniais šaltiniais. Atsižvelgiant į jų pagrindinę veiklą, projektai skirstomi į šias kategorijas: nuo elektros tinklų nepriklausomos nedidelio masto elektros energijos gamyba[12] (42 %), jungtys, elektros perdavimas ir paskirstymas (42 %), valdymas / gebėjimų stiprinimas[13] (9 %) ir energija maisto gaminimui ir kitiems tikslams (7 %).

09

Bendra 106 milijonų eurų suma buvo skirta 50 projektų Rytų Afrikoje. Kadangi elektrą šiame regione turi mažiau nei 20 % gyventojų, tai yra regionas, kuriame yra žemiausias prieigos lygis Afrikoje[14]. Panašiai yra ne kieto kuro maisto gaminimui atveju, kuomet prieigos lygis siekia mažiau nei 10 % populiacijos, palyginti su apie 20 % Vakarų ir Centrinės Afrikos regionuose ir daugiau nei 40 % Pietų Afrikos regione[15].

6 Kvietimo teikti pasiūlymus būdas nėra būdingas vien EF. Išsamesnė informacija pateikta DG DEVCO svetainėje http://ec.europa.eu/europeaid/prag/.

7 3,5 milijono eurų ES įnašas pagal įgaliojimų perdavimo susitarimą skirtas *Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit* (GIZ), kuri valdo maždaug 16,5 milijono eurų projektą. Kiti įnašai yra Austrijos, Prancūzijos, Vokietijos, Nyderlandų, Švedijos ir Suomijos. Šia PDF siekiama stiprinti institucinius gebėjimus ir gerinti privačių investicijų aplinką energetikos sektoriuje.

8 Pradžioje planuojant skirti daugiau nei 40 milijonų eurų sumą, ji prisidėjo 24,8 milijono eurų finansuojant šešis projektus.

9 17 milijonų eurų asignavimas, visų pirma skirtas supaprastinti nacionalinių tinklų tarpvalstybines jungtis.

10 Konsultacijos ir paslaugos, susijusios su pasiūlymų vertinimu, stebėjimu ir projektų ir nenumatytų atvejų auditu.

11 Du paskutiniai kvietimai teikti pasiūlymus, kurie buvo pradėti 2013 m. spalio mėn. pagal EF II, atitinkamai buvo baigti 2014 m. gruodžio mėn. Iš viso 147,5 milijono eurų sudarančios dotacijos buvo skirtos 31 projektui.

12 T. y. pakankamai nedidelis elektros gamybos vienetas, maitinantis su pagrindiniu elektros tinklu nesujungtą perdavimo tinklą.

13 Visi kitų kategorijų projektai apima gebėjimų stiprinimo komponentus.

14 Prieigos prie elektros lygiai kituose Afrikos regionuose siekia nuo 34 % iki 44 %. Išsamesnė informacija pateikta ataskaitoje „2011 ir 2012 m. Afrikos ir ES partnerystė energetikos srityje“ (http://www.euei-pdf.org/support-to-the-africa-eu-energy-partnership-aeep).

15 Ne kietas kuras maisto gaminimui iš esmės yra dujos kanistruose ar žibalas, kurie pakeičia malkas ir anglis.

Audito apimtis ir metodas

10

Mes vertinome, ar Komisija sėkmingai naudojo EF, siekdama padidinti galimybę neturtingiesiems Rytų Afrikoje naudotis atsinaujinančiosios energijos tiekimo paslaugomis. Atliekant auditą daugiausia dėmesio buvo skirta trims pagrindiniams klausimams:

a) Ar Komisija skyrė EF paramą atsinaujinančiosios energijos srityje tinkamai parengtiems projektams, kuriems buvo suteiktas tinkamas prioritetas?

b) Ar Komisija tinkamai stebėjo projektus?

c) Ar buvo pasiekti projektų tikslai?

11

Auditas daugiausia apėmė atsinaujinančiosios energijos projektus[16], finansuojamus pagal du pirmuosius kvietimus teikti pasiūlymus dvylikoje Rytų Afrikos šalių[17]. Jis buvo atliekamas nuo 2014 m. birželio mėn. iki 2015 m. vasario mėn. ir apėmė:

a) ES politikos dokumentų, susijusių su energetikos sektoriumi besivystančiose šalyse, su EPF bendradarbiavimo strategija ir su EF, peržiūrą;

b) interviu su DG DEVCO pareigūnais ir sutarčių partnerių atstovais;

c) 16 projektų, kurie buvo įgyvendinti penkiose šalyse (Kenijoje, Madagaskare, Mozambike, Tanzanijoje ir Zambijoje), peržiūrą (žr. ***I priedą***)[18]. Atrankos kriterijai buvo reikšmingumas[19] ir visų naudotų technologijų ir skirtingų įgyvendinančių ir vykdančių partnerių[20] tipų aprėptis. Šia peržiūra buvo siekiama įvertinti projektų veiksmingumą, jie buvo vertinami remiantis atitinkamais kriterijais pagal Komisijos į rezultatus orientuoto stebėjimo (ĮROS) metodiką (žr. ***II priedą***);

d) vizitus į Madagaskarą 2014 m. spalio 13–23 dienomis ir į Zambiją ir Tanzaniją lapkričio 3–20 dienomis, kurių metu buvo vykdomi interviu su ES delegacijų darbuotojais, paramą gaunančių šalių viešųjų institucijų atstovais, įgyvendinančiais partneriais, taip pat atlikti aštuonių projektų vizitai vietoje.

16 Saulės fotovoltų energija, vėjo energija, hidroenergija ir biomasė.

17 Tikrintos Rytų Afrikos šalys: Burundis, Džibutis, Eritrėja, Etiopija, Kenija, Madagaskaras, Malavis, Mozambikas, Ruanda, Tanzanija, Uganda ir Zambija.

18 Pastabose minint projektus, jų numeris ir trumpas pavadinimas pateikiami pagal nuorodą prieduose.

19 Mažiausiai 0,5 milijono eurų EF įnašas.

20 Nevyriausybinės organizacijos (NVO), pusiau valstybinės organizacijos ir privačios įmonės.

Pastabos

Komisija suteikė tinkamą prioritetą EF paramai, tačiau ketvirtadalyje tikrintų projektų nustatyta rimtų koncepcijos trūkumų

12

Mes tikrinome, ar Komisija suteikė tinkamą prioritetą EF paramai ir ar ji skyrė EF paramą tinkamai parengtiems projektams.

Atrankos procedūra sudarė sąlygas remti projektus pagal EF prioritetus

13

Kvietimų teikti pasiūlymus sistema apima skaidrią ir tinkamais dokumentais pagrįstą atrankos procedūrą (žr. ***2 langelį***).

2 langelis

Projektų pasiūlymų atranka

Siekiant užtikrinti aktyvų dalyvavimą, skaidrumą ir į paklausą orientuotą metodą, plačiai skelbiami kvietimai teikti pasiūlymus ir gairės paraiškų teikėjams. Šiose gairėse pateikiamos praktinės instrukcijos paraiškų teikėjams bei kvietimo tikslai ir prioritetai. Paraiškų teikėjai pateikia koncepcijos aprašymą, kuriame nurodytos pagrindinės siūlomų projektų ypatybės, ir išsamią paraišką, kurioje pateikiamas pasiūlytas veiksmas ir jo biudžetas bei išsami informacija apie paraiškų teikėjus.

Kvietimų teikti pasiūlymus valdymą prižiūri vertinimo komisija[21], atsakinga už pasiūlymų vertinimą, remiantis kvietimo gairėse nustatytais atrankos ir skyrimo kriterijais.

Koncepcijos aprašymą ir išsamų pasiūlymą vertina du asmenys, dauguma atvejų išorės konsultantas ir atitinkamos ES delegacijos atstovas[22]. Vertinimai yra atliekami taikant balų sistemą ir standartines vertinimo lenteles taikant kriterijus, kurie visų pirma apima projektų aktualumą, įvykdomumą, veiksmingumą, tvarumą ir ekonominį veiksmingumą.

Jei abiejų vertintojų nuomonės stipriai skiriasi, siekiant nustatyti galutinį balą, trečiąjį vertinimą atlieka vertinimo komisija.

Dotacijos skiriamos projektams, gavusiems didžiausius balus.

21 Su EF susijusių kvietimų teikti pasiūlymus atveju vertinimo komisiją sudaro Komisijos atstovai (DEVCO DG, Aplinkosaugos GD, Mokslinių tyrimų ir inovacijų GD, Energetikos GD) ir AKR sekretoriatas.

22 Kai projekto veiksmai yra susiję ne su viena šalimi, projektą vertina išorės konsultantas ir DEVCO DG atitinkamo regioninio direktorato atstovas.

14

Su EF susijusių dviejų pirmųjų kvietimų teikti pasiūlymus atveju buvo pateikti 975 pasiūlymai, iš kurių buvo atrinkti 142 projektai (15 %). Dėl projektų aktualumo, atrankos kriterijai užtikrino suderinamumą su EF nustatytais prioritetais ir dviem kvietimais teikti pasiūlymus:

a) visos 12 su auditu susijusių Rytų Afrikos šalių turėjo ar rengė nacionalinę energetikos politiką. Parama taip pat buvo skirta pagal EUEI-PDF (žr. 6 dalį) vienuolikai šių šalių, siekiant stiprinti institucinius gebėjimus ir gerinti verslo aplinką investicijoms į energetikos sektorių (žr. ***III priedą***)[23];

b) ypatingas prioritetas buvo skirtas projektams, naudojantiems atsinaujinančiosios energijos šaltinius, kurie sudaro 85 % skirtų dotacijų (žr. 8 dalį); ir

c) projektuose atsižvelgiama į tinkamai nustatytus poreikius, susijusius su galimybe naudotis moderniomis energetikos paslaugomis (žr. ***3 langelį***) kaimo ar užmiesčio vietovėse, kuriose daugiausiai gyvena ekonominių sunkumų turinčios ar neturtingos bendruomenės.

23 Aštuoniose šalyse energetika taip pat buvo pasirinkta kaip pagrindinis sektorius 11-ojo EPF bendradarbiavimo strategijose.

3 langelis

Pagrindiniai neturtingų gyventojų energijos poreikiai

Kaimo ir užmiesčio vietovėse namų ūkiuose elektros iš esmės reikia apšvietimui, mobiliųjų telefonų įkrovimui, radijui ar televizijai, oro cirkuliacijai ir, kai ir jei įmanoma, šaldytuvui, oro kondicionavimui ar kitiems buitiniams prietaisams veikti. Kaimo / bendruomenės lygmeniu didžiausias prioritetas paprastai yra elektros tiekimas medicinos centrams, administracinėms įstaigoms, mokykloms ir, prireikus, vandens siurbimas. Pagrindinė ekonominė veikla, kuri gali būti vykdoma įvedus elektrą, yra grūdų malimas, ryžių lukštenimas, medienos pjovimas, maisto ir gėrimų šaldymas, siuvimas ar komunikacijos centrų veikla.

Daugeliu atvejų energija maisto gaminimui gaunama naudojant malkas ar medžio anglis. Padedančios taupyti kurą inžinerinės viryklės ir tinkamai valdomi miškų ūkiai yra pirmieji žingsniai siekiant efektyvesnio energijos naudojimo ir gamybos. Maisto gaminimui skirti modernūs energetiniai sprendimai yra galimybė naudotis įperkamais ir saugiais dujų kanistrais ar biokuro gamyba netoli naudojimo vietos. (Šaltiniai: įvairūs projektų dokumentai ir ataskaita „Poor people's energy outlook 2013“. http://practicalaction.org/ppeo2013-pr)

2 nuotrauka

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

Projekto „Up-scaling access to integrated modern energy services for poverty reduction“ (Matadis, Siha apygarda, Tanzanija) matomumo ženklas

Ketvirtadalis tikrintų projektų buvo finansuojami, nors įvertinimo procedūros metu nustatyta reikšmingų koncepcijos trūkumų

15

Projektų koncepcijos atveju buvo naudojami atitinkami vertinimo kriterijai, skirti įvertinti:

i) veiklos perspektyvumą (atsižvelgiant į partnerių gebėjimus ir projekto įgyvendinimo metodiką);

ii) tvarumą (socialinį ir ekonominį, finansinį, techninį ir aplinkos);

iii) ekonominį veiksmingumą (išlaidų / numatytų rezultatų santykį) ir;

iv) atkartojamumą (parodomąjį poveikį kaip modelį atkartojimui ateityje).

16

Vienuolikos tikrintų projektų atveju sutapo abiejų vertintojų vertinimas balais ir analitinės pastabos. To nebuvo kitų penkių projektų atveju, kuomet atrankos procedūrai įtakos turėjo neatitikimai, kurių nenustatė vertinimo komisija:

a) Vienu atveju[24] išorės vertintojo skirtas geras balas nebuvo logiškas atsižvelgiant į rimtus koncepcijos trūkumus ir šio vertintojo nustatytą didelę projekto nesėkmės riziką[25]. Kadangi dviejų vertintojų skirti balai viršijo nustatytą ribą, projektas buvo atrinktas.

b) Kitų keturių projektų atveju[26] pasiūlymas turėjo būti pateiktas trečiajam vertinimui, kadangi išorės vertintojai nurodė rimtus koncepcijos trūkumus, dėl kurių iškilo didelė rizika projektų įgyvendinimui (pavyzdžiui, trūko pareiškėjo kompetencijos, per daug ambicingi tikslai, nerealistiškas įgyvendinimo planavimas, rizika pirminių šaltinių tvarumui, netinkamas ekonominis efektyvumas, per daug optimistinis ir (arba) neaiškus veiklos planas). Tačiau atliekant trečiąjį vertinimą, kuomet buvo rekomenduota skirti dotaciją, nebuvo tinkamai atsižvelgta į nustatytas rizikas ir tinkamų jas mažinančių priemonių nebuvimą.

17

Keturiais iš šių penkių atvejų[27] rimti koncepcijos trūkumai buvo pagrindinė projektų nesėkmės priežastis (žr. 36 dalį).

18

Atrankos procedūra apėmė visų projektų loginės sistemos[28] tinkamumo vertinimą. Projektų tikslai buvo SMART[29], tačiau, kadangi nebuvo tinkamų galimybių studijų, jų įvykdymo stebėjimui nustatyti veiksmingumo rodikliai ne visuomet buvo pagrįsti tinkamais pagrindiniais duomenimis ir gerai apgalvotomis užduotimis.

24 5 projektas (*Up-scaling*).

25 Pavyzdžiui, per daug ambicingas projektas, per daug optimistinės prielaidos ir veiklos planas, įgyvendinant bandomąjį projektą nebuvo įrodytas jo tinkamumas.

26 2 (*Best Ray*), 6 (*Bioenergelec*), 13 (*Nice Roll-out*) ir 16 (*Wood and charcoal*) projektai.

27 5 (*Up-scaling*), 6 (*Bioenergelec*), 13 (*Nice Roll-out*) ir 16 (*Wood and charcoal*) projektai. Žr. ***VI priedo*** stulpelį „Koncepcija“, projektai įvertinti C arba D.

28 Ji apibrėžia su projektu susijusių socialinių ir ekonominių poreikių ryšį su jo tikslais, ištekliais, veikla ir rezultatais.

29 Konkretūs, išmatuojami, pasiekiami, svarbūs ir su laiko nuoroda.

19

Iš 13 baigtų ar beveik baigtų projektų, penkių projektų atveju reikėjo reikšmingai pakoreguoti jų veiklos rodiklius, kad juos būtų galima pritaikyti realijoms atitinkamoje srityje[30], optimizuoti technines galimybes[31] arba atsižvelgti į nenumatytą įvykį[32] (žr. ***IV priedą***). Tai daugiausiai turėjo įtakos EF I projektams. Komisija į šią problemą atsižvelgė EF II projektų atveju. Skelbiant pirmąjį EF II kvietimą teikti pasiūlymus, buvo rekomenduojama galimybių studijas atlikti prieš paraiškos pateikimą. Ši sąlyga tapo privaloma antrojo kvietimo metu.

Komisija tinkamai nestebėjo visų projektų

20

Mes tikrinome, ar Komisija gavo tinkamą informaciją iš projektų ataskaitų, kad galėtų stebėti jų pažangą ir, prireikus, laiku taikė tinkamas priemones.

Įgyvendinančių partnerių ataskaitų kokybė buvo nevienoda

21

Pagal su įgyvendinančiais partneriais sudaromų sutarčių dėl dotacijos nuostatas dotacijos dalių mokėjimai atliekami ES delegacijai patvirtinus tarpinę ir galutinę aprašomąją ir finansinę ataskaitas. Šios ataskaitos turėtų atitikti sutartyje dėl dotacijos nustatytą modelį: jose turėtų būti išvardyta vykdyta veikla, paaiškintos priežastys, dėl kurių kai kuri planuota veikla negalėjo būti vykdoma, nurodytos turėtos problemos ir kaip jos buvo sprendžiamos bei įvertinti gauti rezultatai.

22

Penkių iš 16 tikrintų projektų atveju ataskaitos buvo parengtos laiku ir buvo numatytos kokybės. Visus šiuos penkis projektus įgyvendino patyrę vystymosi partneriai[33]. Kitų projektų atveju:

a) aprašomosiose ataskaitose nuolat trūko informacijos apie tarpinę pažangą siekiant tikslų;

b) kai pažanga nebuvo patenkinama, ataskaitose dažnai buvo ribota informacija apie planuotas ar taikytas priemones;

c) reikšmingų įgyvendinimo vėlavimų atveju mokėjimo prašymų ir susijusių ataskaitų buvo mažiau, todėl ES delegacijos turėjo dar mažiau informacijos.

30 5 projekto (*Up-scaling*) atveju nustatyta, kad turimi ištekliai neatitiko geografinio paskirstymo ir įrengtinų objektų skaičiaus. 15 projekto (*Boreale*) atveju nustatyta, kad su vėjo jėgainėmis susijusios išlaidos ir techninis sudėtingumas neatitiko vietinių galimybių, o vienas kaimas (iš aštuonių) neturėjo pakankamai gyventojų, kad projektas būtų tvarus.

31 8 projekto (*Sahambano*) atveju topografinis tyrimas parodė, kad turima hidroenergija siekė 700 kW, vietoj planuotų 460 kW. 7 projekto (*rHYviere*) atveju trijuose objektuose instaliuotų įrenginių hidroenergija pasiekė 890 kW, vietoj planuotų 600 kW.

32 6 projekto (*Bioenergelec*) atveju vienam objektui (iš penkių planuotų) skirtus miškų išteklius sunaikino ciklonas prieš pastatant elektros gamybos vienetą.

33 2 (*Best-Ray*), 4 (*Biogas*), 7 (*rHYviere*), 9 (*Resouth*) ir 15 (*Boreale*) projektai.

Pastabos

23
DG DEVCO pasamdė konsultacinę įmonę padėti ES delegacijoms vertinant įgyvendinančių partnerių ataskaitas, kaupti duomenis apie įgyvendinimo pažangą, nustatyti struktūrizuotą EF stebėjimo priemonę ir parengti ataskaitas apie EF bendruosius rezultatus. Kai konsultacinė įmonė nustatė terminų laikymosi, ataskaitų kokybės ar išsamumo trūkumus, ji apie tai pranešė įgyvendinančiam partneriui ir ES delegacijai ir pateikė rekomendacijas, jei įmanoma, skirtas palengvinti įgyvendinimą. Jos atlikta partnerių ataskaitų peržiūra paprastai buvo baigiama per 1–5 mėnesius po su ataskaita susijusio laikotarpio. Tačiau pavėlavus pratęsti jos sutartį, jos veikloje atsirado kelių mėnesių spraga, todėl kai kuriais atvejais buvo reikšmingai vėluojama atlikti šią peržiūrą (žr. ***V priedą***).

24
Ši vieno subjekto atliekama standartizuota peržiūra buvo naudinga iki tam tikro lygio suderinant ir pagerinant įgyvendinančių partnerių ataskaitų teikimą. Tačiau konsultacinė įmonė negalėjo priversti vykdyti pateiktų rekomendacijų ir jos sutartyje nebuvo numatyti ištekliai, skirti vietoje tikrinti įgyvendinančių partnerių pateiktą informaciją. Šis patikrinimas galėjo būti atliktas tik tuomet, jei būtų buvusi galimybė turėti kitus informacijos šaltinius[34].

25
Atsižvelgiant į tikrintų projektų biudžetą, buvo numatyti privalomi laikotarpio vidurio ir galutiniai vertinimai, kuriuos turėjo organizuoti ir atlikti įgyvendinančių partnerių pasamdyti išorės konsultantai. Buvo atlikta tik pusė laikotarpio vidurio vertinimų. Iš 11 tikrintų EF I projektų nebuvo atlikti penkių projektų laikotarpio vidurio vertinimai, nors jie buvo pradėti įgyvendinti 2008 m. ir audito metu nuo jų pabaigos buvo praėję maždaug vieneri metai[35]. Vienas EF II projektas[36] buvo vykdomas maždaug trejus metus ir jį buvo planuojama baigti mažiau nei per vienerius metus, tačiau jo laikotarpio vidurio vertinimo taip pat nebuvo (žr. ***V priedą***).

Kelių projektų, kuriems iškilo įgyvendinimo sunkumų, atveju Komisija laiku nesiėmė tinkamų priemonių

26
Projektų ataskaitų teikimo trūkumai buvo pabrėžti 2012 m. vasario mėn. ataskaitoje dėl DG DEVCO surengto pirmojo kvietimo teikti pasiūlymus laikotarpio vidurio vertinimo[37]. Komisija neatsižvelgė į šį faktą, nustatydama planuotus taisomuosius veiksmus, tvarkaraštį ir atsakomybės paskirstymą[38].

34 ES delegacijos programos vadovo ataskaitos apie vizitus vietoje, į rezultatus orientuotos stebėjimo ataskaitos ir išorės vertinimai.

35 6 projekto (*Bioenergelec*) laikotarpio vidurio vertinimas buvo atliktas 2013 m. kovo mėn., t. y. praėjus penkeriems metams nuo projekto įgyvendinimo pradžios; pradžioje buvo numatytas trejų metų įgyvendinimo laikotarpis.

36 16 projektas (*Wood and charcoal*).

37 Energetikos priemonės pagal 9-ąjį EPF 1-ojo kvietimo teikti pasiūlymus laikotarpio vidurio vertinimas.

38 Ši problema susijusi ne tik su šiuo vertinimu. Kaip nurodyta Specialiojoje ataskaitoje Nr. 18/2014 „*EuropeAid* vertinimo ir į rezultatus orientuoto stebėjimo sistemos“, yra atsižvelgimo į vertinimo metu nustatytus faktus trūkumų (56–60 dalys).

27

Remiantis sutartimis, jei įgyvendinantys partneriai nesilaiko savo su ataskaitomis susijusių įsipareigojimų, DG DEVCO turi teisę bet kuriuo metu prašyti papildomos informacijos, kurią privaloma pateikti per vieną mėnesį, taip pat nutraukti sutartį ir susigrąžinti jau sumokėtas ir nepagrįstas sumas. DG DEVCO šiomis teisėmis tinkamai nepasinaudojo.

28

Trijose tikrintose ES delegacijose buvo mažai įrodymų apie reguliarius programų vadovų vizitus į projektus, net ir tuomet, kai ES delegacijos žinojo apie rimtus sunkumus, pavyzdžiui dviejų nesėkmingų EF I projektų atveju[39]. To priežastys buvo su ištekliais susiję suvaržymai ir tai, kad EF projektams buvo skiriama mažiau dėmesio nei programoms pagal EPF bendradarbiavimo strategijas su šalimis partnerėmis[40].

29

Projektų, kuriuos retai tikrina delegacijų darbuotojai ar kuriuos įgyvendinant turėta sunkumų, atveju programų vadovai ES delegacijose gali prašyti atlikti į rezultatus orientuoto stebėjimo (ĮROS) vizitą, kurį planuoja DG DEVCO. 10 iš 16 tikrintų projektų atveju buvo atliktas mažiausiai vienas ĮROS vizitas[41] (žr. ***V priedą***). Tačiau šia galimybe nebuvo pakankamai pasinaudota projektų, kurie turėjo rimtų ir gerai žinomų įgyvendinimo sunkumų, atveju:

a) 5 projekto (*Up-scaling*), kuris pradėtas įgyvendinti 2008 m. sausio mėn., atveju buvo atliktas tik vienas ĮROS vizitas 2013 m. birželio mėn. Ataskaitoje pabrėžta chaotiška situacija, tačiau buvo per vėlu imtis taisomųjų veiksmų;

b) 6 projekto (*Bioenergelec*), kuris pradėtas įgyvendinti 2008 m. balandžio mėn., atveju nebuvo atliktas nė vienas ĮROS vizitas, nepaisant reikšmingų įgyvendinimo vėlavimų[42] ir menkų pasiektų rezultatų.

30

Jei Komisija mano, kad sutartis nebegali būti veiksmingai ar tinkamai vykdoma, ji su įgyvendinančiu partneriu gali ieškoti sprendimo ir, jei sprendimo nerastų, nutraukti sutartį. Komisija nesiėmė šių veiksmų, kai apie 2010 m. vidurį buvo aišku, kad abu 29 dalyje minėti projektai nebegali būti įgyvendinti, kaip buvo planuota:

a) 5 projekto (*Up-scaling*) atveju buvo galima reikšmingai sumažinti geografinę taikymo sritį ir aprūpinamų kaimų skaičių bei peržiūrėti braivėlio (lot. jatropha) auginimo schemos tęstinumą[43];

b) 6 projekto (*Bioenergelec*) atveju galėjo būti iš naujo įvertintas projekto planas, atsižvelgiant į anksčiau to paties partnerio taip pat Madagaskare įgyvendinto panašaus projekto menkus rezultatus[44].

39 5 (*Up-scaling*) ir 6 (*Bioenergelec*) projektų atveju įgyvendinimo laikotarpiai buvo, atitinkamai, pratęsti iki 78 ir 81 mėnesio (žr. ***V priedą***). 6 projekto (*Bioenergelec*) atveju nebuvo Audito Rūmų peržiūrai skirtų vizito vietoje dokumentų.

40 Pakankamų vizitų į projektus stoka nėra būdinga vien EF projektams. Kaip nurodyta 2014 m. DG DEVCO metinėje veiklos ataskaitoje, jis nepasiekė savo tikslo atlikti vizitus vietoje 80 % vykdomų projektų ir sutarčių atveju (p. 112 ir 10 priedas, p. 297–299). 2014 m. bendras rezultatas buvo 69 % (mažesnis už 2013 m. 72 % rezultatą). Viena iš paminėtų priežasčių yra personalo suvaržymai.

41 Buvo atlikti trijų projektų du ĮROS vizitai.

42 Pradžioje planuotas 36 mėnesių įgyvendinimo laikotarpis buvo pratęstas iki 81 mėnesio.

43 Braivėlis – tai augalas, iš kurio aliejaus turinčių sėklų gaminamas biodyzelinas.

44 Šis prieš dvejus metus prasidėjęs projektas nedavė tinkamų rezultatų dėl nepatikimos įrangos, kuri buvo identiška 6 projekte (*Bionergelec*) naudotai įrangai.

31
EF II 6 projektą (*Wood and charcoal*) keliose šalyse įgyvendina privati miškų ūkio įmonė. Projektas pradėtas įgyvendinti 2012 m. kovo mėn. ir praėjus mažiau nei vieneriems metams (projektą planuota baigti 2015 m. liepos mėn.) novatoriškas medžio anglies komponentas[45] nebuvo pažangus ir negalėjo būti realizuotas. ES delegacijos atitinkamose šalyse nesiekė nustatyti projekto nesėkmės priežasčių ir nesiėmė jokių veiksmų problemai spręsti. Kadangi novatoriškas medžio anglies komponentas buvo projekto tinkamumo pagal EF pagrindas, šio elemento realizacijos nesėkmė reiškia, kad Komisija galėtų susigrąžinti savo finansavimo dalį.

Dauguma tikrintų projektų buvo sėkmingi ir turėjo geras tvarumo perspektyvas

32
Mes tikrinome, ar buvo pasiekti planuoti projektų rezultatai ir ar šie rezultatai buvo tvarūs.

Ketvirtadalio tikrintų projektų atveju nebuvo pasiekta daugelio numatytų rezultatų

33
Projekto pasiūlymuose nurodyti, o vėliau sutartyse dėl dotacijos nustatyti vykdymo terminai paprastai buvo per trumpi projektams įgyvendinti[46]. Devynių iš 11 EF I tikrintų projektų atveju terminas turėjo būti pratęstas, o dviejų projektų atveju jiems įgyvendinti prireikė dvigubai daugiau laiko, nei buvo planuota pradžioje (žr. ***IV priedą***).

34
Iš 16 tikrintų projektų, 12 buvo sėkmingi: penkių projektų atveju buvo viršyti ar beveik viršyti jų pirminiai tikslai, dviejų projektų atveju tikslai buvo įvykdyti arba beveik įvykdyti, o penkių projektų atveju buvo mažai tikėtina, kad jų tikslai bus įvykdyti, tačiau rezultatai vis dar buvo pagrįsti[47] (žr. ***IV priedą*** ir ***VI priedą***, stulpelį „Rezultatai“, projektai įvertinti A arba B). ***4 langelyje*** pateikti du sėkmingų projektų pavyzdžiai.

45 Pramoninių krosnių naudojimas vietoj menko pelningumo amatinės gamybos.

46 Pavyzdžiui, galimybių studijos, prašymas gauti statybų leidimą ir viešųjų pirkimų procedūros (taip pat žr. 19 dalį).

47 Rezultatai yra didesni nei 75 % numatytų verčių arba nustatyta pažanga įgyvendinus projektą (pavyzdžiui, sujungtų namų ūkių skaičius palaipsniui didėjo).

4 langelis

Sėkmingų projektų pavyzdžiai

4 projektas (*Biogas*). Įgyvendinant šį projektą Kenijoje buvo siekiama išgauti metano dujas iš srutų fermenterių mažuose ūkiuose su trimis-dešimčia pieninių karvių. Biodujos kaip kuras maisto gaminimui naudojamas ūkių savininkų namų ūkiams. Tokiu būdu sutaupomos malkos ar medžio anglis, stipriai sumažinama patalpų tarša ir pagerinamos srutų trąšumo savybės. Į veiklą buvo įtrauktos mikroinstitucijos ir viešųjų projektų rengėjai, siekiant užtikrinti projekto atkartojimą. Įgyvendinant projektą pavyko įrengti 765 fermenterius penkiose Kenijos provincijose (vietoj planuotų 460).

14 projektas (*Small-scale solar*). Įgyvendinant šį projektą buvo siekiama, kad apie 18 000 žmonių (ar 4 000 šeimų) galėtų naudotis tvaria mažo pajėgumo saulės energija dviejose kaimo apygardose Mozambike. Saulės energijos įkrauti žibintai pakeičia medienos ar žibalo deginimą apšvietimui. Šie žibintai gali būti naudojami už nedidelį kasdienį mokestį, mokamą nedidelėms verslo įmonėms (įkrovimo stotims), kurioms vadovauja vietos verslininkai, specialiai apmokyti projekto lėšomis. 41 įkrovimo stotis buvo įdiegta 25 kaimuose ir 14 760 žmonių (ar 82 % numatyto tikslo) gauna ekonomišką ir švarios energijos apšvietimo paslaugą. Pusė šių verslininkų yra moterys. Saulės energijos įkrovimo stotys tai pat naudojamos įkrauti mobiliuosius telefonus ir kitus smulkius prietaisus, pavyzdžiui, radijo imtuvus ar plaukų kirpimo mašinėles.

35

Kaimo elektrifikavimo projektai, apimantys energijos paslaugų teikimą namų ūkiams ir vietos viešosios paskirties pastatams (sujungiant nedidelį elektros tinklą kaimuose ar naudojant atskirus saulės energijos elementus vienas nuo kito nutolusiuose gyvenamuosiuose namuose) turi labai teigiamą poveikį gerinant kasdienį kaimo bendruomenių gyvenimą, net jei numatytos naujos ekonominės veiklos pradžia buvo lėta. Pavyzdžiui, papildoma infrastruktūra ir komfortas paskatino pagrindinių profesijų kvalifikuotą personalą, pavyzdžiui, mokytojus, gydytojus, teisėjus, sutikti dirbti nutolusiose vietovėse. Tai sukelia kaskados efektą, kuomet pagerėja galimybė naudotis viešosiomis paslaugomis ir sukuriamos pagalbinės darbo vietos, o tai labai svarbu prisidedant prie skurdo mažinimo[48]

48 Pavyzdžiui, 2 (*Best Ray*), 3 (*Majaua*), 7 (*rHYviere*), 10 (*Rural electrification*) ir 12 (*Green energy*) projektai.

3 ir 4 nuotraukos

Tinklo išplėtimas į Kamilambo kliniką, „Rural electrification infrastructure and small-scale projects“ (Mumbva apygarda, Zambija)

Žemos įtampos transformatorius sujungtas su paskirstymo tinklu Sahasinakos kaime, *rHYviere* projektas (Fianarantsoa provincija, Madagaskaras)

Šaltinis: Europos Audito Rūmai

36

Tačiau keturių projektų atveju nepavyko pasiekti didžiosios dalies numatytų tikslų, iš esmės dėl koncepcijos trūkumų ir netinkamai vykdomo Komisijos stebėjimo jų įgyvendinimo metu (žr. ***VI priedą***, stulpelį „Rezultatai“, projektai įvertinti D):

a) Po penkerių įgyvendinimo metų 5 projekto (*Up-scaling*) atveju modernias energijos tiekimo paslaugas pavyko suteikti tik 11 iš 120 planuotų kaimų[49]. Kai kuri įsigyta įranga liko nenaudojama ir pradėjo senti.

b) Įgyvendinant 6 projektą (*Bioenergelec*) buvo siekiama naudoti biomasę, skirtą gaminti elektrą daugiausiai deginant medieną šildymo katile, sujungtame su garo varikliu, valdančiu generatorių. Daug reikšmingų rizikų, kurios buvo nustatytos projekto atrankos etape, pasitvirtino[50]. Tačiau ciklono sunaikintas miškas vienoje iš penkių pasirinktų vietovių buvo viena didžiausių patvirtinamų rizikų, kuri nebuvo nustatyta. Praėjus šešeriems metams nuo projekto įgyvendinimo pradžios, tik vienas įrenginys buvo baigtas. Jis veikė nereguliariai[51]. Buvo pernelyg anksti planuoti penkių vienetų įrengimą prieš gaunant bet kokią įtikinamą grįžtamąją informaciją atsižvelgiant į bandomąjį projektą[52].

c) Įgyvendinant 13 projektą (*Nice Roll-out*) siekta išplėsti su saulės energija veikiančio interneto centrą, kuris savo veiklą jau vykdė Gambijoje, į daugiau nei 50 vietų Zambijoje ir Tanzanijoje. Projektas turėjo būti nutrauktas 2013 m. dėl įgyvendinančio partnerio likvidavimo. Su privačiu sektoriumi susijęs verslo modelis buvo laikomas didele rizika pasiūlymo vertinimo etape.

d) Įgyvendinant 16 projektą (*Wood and charcoal*) buvo siekiama gaminti tvarią medieną ir medžio anglį kaimo vietovėse. Įgyvendinantis partneris didesnį susidomėjimą parodė pelningai medienos pramonei, o ne novatoriškam medžio anglies komponentui, nors tai buvo projekto tinkamumo gauti EF finansavimą pagrindas.

Beveik visi tikrinti sėkmingi projektai turėjo geras tvarumo perspektyvas

37

Vienu iš 12 tikrintų sėkmingų projektų atveju susirūpinimą kėlė tvarumas dėl techninio sudėtingumo ir vietinių gebėjimų stokos. Iškilo techninės nesėkmės rizika trumpalaikėje ir vidutinės trukmės perspektyvoje[53]. Kiti 11 projektų galėjo būti tvarūs, jei pagal planą ir kontekstą įgyvendintos numatytos būtinos priemonės[54] labai nepablogėtų (žr. ***VI priedą***, stulpelis „Tvarumas“, projektai įvertinti B).

49 Pavyzdžiui, lėtos viešųjų pirkimų procedūros, logistiniai suvaržymai, paklausos mobilizacija dėl konkurencijos su kitomis technologijomis ir neveiksmingas braivėlio auginimas. Projektui neigiamos įtakos taip pat turėjo teisinis partnerio ir tiekėjo (AGMIN) ginčas. Pastarajam nesilaikius savo įsipareigojimo buvo užblokuotos lėšos.

50 Projektui taip pat buvo skirtos nuobaudos dėl ginčytinos situacijos tarp įrangos tiekėjo ir nacionalinės kaimo elektrifikacijos agentūros (taip pat projekto partnerio).

51 Braziliška įranga yra vis dar nuo gamintojo labai priklausomas prototipas.

52 Pasiūlyme buvo planuoti šeši vienetai, sutartyje dėl dotacijos palikti tik penki.

53 9 projektas (*Resouth*) įvertintas C dėl sudėtingo vėjo turbinos komponento ir ypatingo atokumo.

54 Išorės veiksniai, kurie gali turėti tiesioginės ar netiesioginės įtakos projektams, pavyzdžiui, socialinės ir ekonominės sąlygos, saugumo situacija, svarbus sektoriaus politikos pokytis ar aplinkosauginės padėties prastėjimas.

38

Projektų, susijusių su decentralizuotu elektros gamybos vienetu ir tinklo paskirstymu, atveju[55] siekiant tvarumo yra būtinas tinkamas operacijų valdymas (elektros gamyba ir pardavimas) ir reguliari techninė priežiūra[56]. Visų projektų atveju buvo vykdomi mokymai, siekiant pagerinti būsimų operatorių vadybos ir techninius gebėjimus. Tačiau, atsižvelgiant į vietinius gebėjimus, vis dar būtini periodiniai mokymai po projekto įgyvendinimo, siekiant užtikrinti optimalų gamybos vienetų valdymą[57].

55 1 (*Mwenga*), 3 (*Majaua*), 7 (*rHYviere*), 8 (*Sahambano*), 9 (*Resouth*), 10 (*Rural electrification*) ir 15 (*Boreale*) projektai.

56 Ypatingą dėmesį reikės atkreipti kai kuriais atvejais, pavyzdžiui, atsižvelgiant į kai kuriuos pastatytos infrastruktūros ir įdiegtos įrangos kokybės trūkumus.

57 Seniai įsikūrę įgyvendinantys partneriai labai retai teikė paramą savo lėšomis pasibaigus jų sutarčiai, pavyzdžiui, 9 projekto (*Resouth*) atveju.

5 ir 6 nuotraukos

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

Saulės fotovoltų energijos elementas ant mokyklos stogo ir jo instrukcija, projektas „Increase access to Electricity services“ (Kalomo apygarda, Zambija)

39

Kai kurie projektai taip pat padėjo didinti informuotumą aplinkosauginiais klausimais (žr. pavyzdį ***5 langelyje***) ir buvo vykdomi mokymai apie mikroįmonių veiklos pradėjimą, kuris buvo įmanomas įvedus elektrą.

40

Mokėjimo trūkumų gali atsirasti, kai gamybos vienetai tiekia elektrą vienam vartotojui (pavyzdžiui, jungtis su pagrindiniu paskirstymo tinklu, kurį paprastai eksploatuoja pusiau valstybinė įstaiga). Jie gali turėti neigiamos įtakos projekto tvarumui[58]. Ši rizika yra gerai žinoma ir nacionalinėmis energetikos politikos reformomis siekiama palaipsniui stiprinti geresnę praktiką, o nacionalinių tinklų operatoriai raginami būti „sveikesni“ ir geriau mokantys savo tiekėjams[59].

58 7 (*rHYviere*, 1 vieta iš 3) ir 8 (*Sahambano*) projektai.

59 Pavyzdžiui, Tanzanijoje ir Madagaskare Pasaulio bankas remia didelės apimties programas, skirtas reformuoti energetikos sektorių.

5 langelis

Pirminio energijos šaltinio išsaugojimas yra pagrindinis tvarumo veiksnys

7 projektas (*rHYviere*). Projekto tikslas – pastatyti mažus hidroelektros gamybos vienetus kalvotame Madagaskaro regione. Kad būtų užtikrintas vandens srovių dideliame aukštyje tvarumas, būtinas tvarus natūralios floros ir žemės ūkio valdymas maitinimo baseine, kad lietaus vanduo nuolat skverbtųsi į podirvį. Į projektą buvo įtraukti pagrindiniai mokymo ir jautrinimo komponentai bei naudinga aplinkosauginė schema, dalyvaujant institucijoms ir siekiant išsaugoti pirminės energijos šaltinį (vandens sroves). Ši schema apėmė subsidijas, skirtas maitinimo baseine gyvenantiems valstiečiams apsaugoti florą, pritaikant jų ūkininkavimo metodus, visų pirma siekiant išvengti dar didesnio miškų sunaikinimo, taikant „kirsk ir degink“ būdą ir ruošiant medieną anglies gamybai. Būtini ilgalaikiai finansiniai ištekliai vietinių valstiečių subsidijoms buvo gauti iš specialaus mokesčio (2,5 %) už pagamintą ir miestui slėnyje parduotą hidroelektrinėse pagamintą energiją.

41

Mes nustatėme, kad Komisijos veikla iš esmės buvo sėkminga, tačiau ji galėjo geriau naudoti EF, siekdama padidinti galimybę neturtingiesiems Rytų Afrikoje naudotis atsinaujinančiosios energijos tiekimo paslaugomis.

42

Komisija skyrė EF paramą atsinaujinančiosios energijos srityje projektams, kuriems buvo suteiktas tinkamas prioritetas. Kvietimuose teikti pasiūlymus buvo taikomi tinkami atrankos kriterijai, siekiant užtikrinti suderinamumą su EF nustatytais prioritetais. Tačiau nepaisant atrankos procedūros metu nustatytų rimtų koncepcijos trūkumų, ketvirtadaliui tikrintų projektų buvo skirtos dotacijos. Šiems projektams skirtų balų ir vertintojų analitinių pastabų nenuoseklumas rodo, kad atrankos procedūra nebuvo pakankamai griežta (žr. 12–19 dalis).

1 rekomendacija Griežčiau atrinkti projektus

Atrankos procedūros metu, skelbdama kvietimus teikti pasiūlymus, Komisija turėtų sustiprinti:

i) su veiksmų koncepcija susijusios rizikos ir numatytų jos mažinimo priemonių vertinimą;

ii) partnerio gebėjimų, atsižvelgiant į projekto įgyvendinimo planus, vertinimą.

43

Komisija tinkamai nestebėjo visų projektų. Įgyvendinančių partnerių ataskaitos buvo nevienodos kokybės, o DG DEVCO pasamdyto konsultanto pagalba, siekiant pagerinti ataskaitas, turėjo teigiamą, bet ribotą poveikį. Kelių projektų, kuriems iškilo rimtų įgyvendinimo sunkumų, atveju Komisija laiku nesiėmė tinkamų priemonių:

a) ji nemėgino priversti laikytis ataskaitų teikimo reikalavimų, nustatytų sutartyse dėl dotacijos;

b) ji nepakankamai taikė programų vadovų vizitus į ES delegacijas ir ĮROS peržiūras, kad papildytų įgyvendinančių partnerių pateiktą informaciją, visų pirma kai buvo žinoma, kad įgyvendinant projektus susiduriama su rimtais sunkumais;

c) nors Komisija žinojo, kad kai kurie projektai gali būti neįgyvendinti, kaip buvo planuota, ji neieškojo sprendimo su įgyvendinančiais partneriais ar nebandė projektų užbaigti (žr. 20–31 dalis).

2 rekomendacija Stiprinti projektų stebėjimą

Komisija turėtų:

i) atidžiai stebėti atitiktį sutarčių dėl dotacijos nuostatoms, susijusioms su finansinių ir aprašomųjų ataskaitų ir vertinimų savalaikiškumu ir kokybe;

ii) kai šių nuostatų nesilaikoma, sustabdyti bet kokios naujos dotacijos mokėjimą ir paprašyti įgyvendinančių partnerių pateikti būtiną informaciją;

iii) padidinti programų vadovų atliekamų ir ĮROS vizitų į sudėtingus projektus skaičių, taikant rizika pagrįstą metodą;

iv) kai manoma, kad projektai gali būti neįgyvendinti, kaip planuota, ieškoti sprendimo su įgyvendinančiu partneriu;

v) jei sprendimo rasti neįmanoma, priimti racionalią pasitraukimo strategiją, siekiant užbaigti projektą.

44

Dauguma tikrintų projektų buvo sėkmingi ir gali būti tvarūs, jei bus įgyvendintos numatytos būtinos priemonės ir per daug nepablogės kontekstas. Nors naujos ekonominės veiklos pradžia buvo lėta kaimo vietovėse įvedus elektrą, žmonių gyvenimo kokybė žymiai gerėjo, visų pirma jiems suteikus galimybę naudotis geresnėmis viešosiomis paslaugomis. Ketvirtadalio tikrintų projektų atveju nebuvo pasiekta didžioji numatytų rezultatų dalis, iš esmės dėl to, kad nebuvo atsižvelgiama į koncepcijos trūkumus ir dėl to, kad Komisija vykdė netinkamą stebėjimą (žr. 32–40 dalis).

3 rekomendacija Pagerinti projektų tvarumo perspektyvas

Įgyvendindama sudėtingus projektus, visų pirma susijusius su investicijomis į infrastruktūrą, Komisija turėtų:

i) reikalauti įgyvendinančių partnerių savo galutinėje ataskaitoje pateikti potencialios galimybės teikti nuolatinę techninę pagalbą operatoriams vertinimą;

ii) įvertinti galimybę šiuo tikslu skirti finansavimą, pavyzdžiui, pakeičiant sutartį dėl dotacijos.

Šią ataskaitą priėmė III kolegija, vadovaujama Audito Rūmų nario Karel PINXTEN, 2015 m. spalio 6 d. Liuksemburge įvykusiame posėdyje.

Audito Rūmų vardu

Pirmininkas
Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

Tikrinti projektai

Projekto Nr. ir trumpas pavadinimas	CRIS Nr.	EF Nr. (KtP Nr.)	Pasiūlymo Nr.	Pasiūlymo įvertinimas balais[3] (%)	Veiksmo pavadinimas	Šalis
1 Mwenga	2007/195-963	EF I	78	IE: 81,5 ESD: 86	Mwenga 3 MW hydro Power Plant	Tanzanija
2 Best Ray	2007/195-964	EF I	132	IE: 57 ESD: 77 3-iasis vert.: 72	BEST RAY (Bringing Energy Services to Tanzanian Rural Areas)	Tanzanija
3 Majaua	2007/195-977	EF I	46	IE: 74 ESD: 75,5	Electrificaçao da comunidade de Majaua	Mozambikas
4 Biogas	2007/195-982	EF I	244	IE: 71,5 ESD: 74	Up-scaling the smaller biogas plants for agricultural producers and processors	Kenija
5 Up-scaling	2007/195-985	EF I	214	IE: 71 ESD: 83,5	Up-scaling access to integrated modern energy services for poverty reduction	Tanzanija
6 Bioenergelec	2007/196-004	EF I	217	IE: 65 ESD: 74 3-iasis vert.: 76,5	Bioenergelec (bioénergie électricité)	Madagaskaras
7 rHYviere	2007/196-005	EF I	144	IE: 74 ESD: 81	Programme rHYviere - Réseaux hydroélectriques villageois et respect de l'environnement	Madagaskaras
8 Sahambano	2007/196-009	EF I	54	IE: 69,5 ESD: 68,5	Aménagement hydroélectrique du Site de Befanao-va sur la rivière Sahambano	Madagaskaras
9 Resouth	2007/196-014	EF I	128	IE: 72 ESD: 78,5	Electrification rurale décentralisée par énergies re-nouvelables dans le Sud de Madagascar (RESOUTH)	Madagaskaras
10 Rural electrification	2008/020-660	EF I	284	IE: 68 ESD: 78	Rural Electrification Infrastructure and Small-Scale Projects	Zambija
11 Increase access	2008/195-971	EF I	200	IE: 80 ESD: 75	Increased Access to Electricity Services	Zambia

Biu-džetas *(milijonais eurų)*	ES įnašas *(milijonais eurų)*	Procentinė dalis ES įnašas/ biudžetas	Trumpas aprašymas	Lankyti vietoje (ar tik tikrinti šalyje)	Lankyti objektai
7,81	3,60	46,1 %	Mažos hidroelektrinės įrengimas, siekiant patikimai tiekti elektrą arbatos įmonei ir 14 kaimų	Taip	Projektas Mufindyje (Iringos regione); Susitikimai su vietos institucijomis Mafingoje
1,50	1,13	75,3 %	Saulės fotovoltų energijos elementų įrengimas 8 050 namų ūkių (ir viešosiose infrastruktūrose) 9 kaimuose. Kia kuriose vietose buvo naudojama mikro hidroenergija su mažu tinklu ir biodujos	Taip	CERC ir Mpambano kooperatyvas Oldonyo-sambu; Mokymo centras Mkuru; Projektas Ngarenyanuki vidurinėje mokykloje Olkung'wado; Arušos Technikos kolegija Arušoje.
2,49	1,87	75,1 %	Mažos (šiuo metu sugriautos) hidroelektrinės rekosntrukcija ir vietinio elektros tinklo įrengimas, siekiant sujungti 5 000 namų ūkių	Ne	Netaikoma
1,97	1,22	61,9 %	Biodujų technologijos naudojimas maisto gaminimui kaimo vietovėse, 330 ūkininkų 5 provincijose	Ne	Netaikoma
3,05	2,29	75,0 %	Daugiafunkcinių energijos paslaugų teikimo centrų, veikiančių su dyzeliniais varikliais, naudojančiais biodegalus (braivėlio aliejų), įrengimas 120 kaimų 6 regionuose	Taip	Matadžio MFP projekto vieta - Mji Mwema, Siha apygarda - Kilimandžaro regionas; Saugykla Mošyje
3,16	1,96	61,9 %	Elektros energijos gamyba iš biomasės 6 kaimuose (4 regionuose) ir patobulintas anglinimas	(Taip)	Nesilankyta vietoje[1], tačiau vykdyti interviu su suinteresuotomis šalimis ir įgyvendinančiu partneriu
2,30	1,73	75,1 %	3 vaginių hidroelektrinių statyba + mažas tinklas, skirtas sujungti 8 kaimus rytų vietovėse	Taip	2 vietos iš 3: Sahasinaka ir Tolongoina
3,31	2,48	74,9 %	Vaginės hidroelektrinės statyba + 20 km tinklo prailginimas, siekiant sujungti 1 miestą ir 2 kaimus	Taip	1 vieta: Ihosis
1,16	0,87	75,0 %	2 kaimų elektrifikavimas pietų regione, naudojant 2 vėjo jėgaines ir saulės fotofoltų energijos elementus	(Taip)	Nesilankyta vietoje[2], tačiau vykdyti interviu su suinteresuotomis šalimis
36,51	10,00	27,4 %	Tinklo išplėtimas ir mažos hidroelektrinės įrengimas bei 2 000 saulės fotovoltų energijos elementų įrengimas, siekiant tiekti elektrą 27 000 namų ūkių, 700 mokyklų ir sveikatos centrų	Taip	1 vieta iš 2: Mumbva
33,00	10,00	30,3 %	Tinklo išplėtimas, siekiant pagerinti galimybę naudotis atsinaujinančiosios energijos šaltiniais kaimo ir užmiesčio vietovėse Zambijoje (65 000 paramos gavėjų)	Taip	3 vietos iš 24: Kabvė, Kanyama pastotė ir Kalomas

I priedas

Projekto Nr. ir trumpas pavadinimas	CRIS Nr.	EF Nr. (KtP Nr.)	Pasiūlymo Nr.	Pasiūlymo įvertinimas balais[3] *(%)*	Veiksmo pavadinimas	Šalis
12 Green energy	2011/231-578	EF II - (1 kvietimas)	60	IE: 71 ESD: 85	Community Based Green Energy Project	Kenija
13 Nice Roll-out	2011/231-937	EF II - (1 kvietimas)	183	IE: 47 ESD: 87 3-iasis vert.: 82	NICE Roll-Out	Zambija, Tanzanija, Gambija
14 Small scale solar	2011/232-092	EF II - (1 kvietimas)	620	IE: 83 ESD: 81	Enabling 18 000 people to access sustainable small scale solar power in Quissanga district, Cabo Delgado	Mozambikas
15 Boreale	2011/280-322	EF II - (1 kvietimas)	534	IE: 84 ESD: 79	Best Options for Rural Energy and Access to Light and Electricity (BOREALE)	Madagaskaras
16 Wood and charcoal	2012/232-680	EF II - (1 kvietimas)	542	IE: 59 ESD: 87 3-iasis vert.: 75	Sustainable Wood and Charcoal Production in Rural Mozambique, Malawi and Tanzania	Mozambikas, Tanzanija, (Malavis)

Biudžetas *(milijonais eurų)*	ES įnašas *(milijonais eurų)*	Procentinė dalis ES įnašas/ biudžetas	Trumpas aprašymas	Lankyti vietoje (ar tik tikrinti šalyje)	Lankyti objektai
2,32	1,74	75,0 %	Saulės fotovoltų eneregijos elementų įrengimas 56 mokyklose ir 32 sveikatos centruose kaimo vietovėse Kenijoje	Ne	Netaikoma
8,44	2,50	29,6 %	Verslo vystymas pasitelkiant su saulės fotovoltų energijos elementais veikiančias IRT priemones (pagal franšizę veikiantys NICE centrai 50 kaimo ir užmiesčio vietovių Gambijoje, Tanzanijoje ir Zambijoje)	Ne	Netaikoma
0,79	0,59	75,0 %	Galimybė 4 000 namų ūkių naudotis tvaria mažo pajėgumo saulės energija 2 apygardose	Ne	Netaikoma
2,30	1,72	74,8 %	Saulės fotovoltų energijos elementų įrengimas 10 mokyklų ir 8 sveikatos centruose ir 900 namų ūkių 8 kaimuose pietų regione	(Taip)	Nesilankyta vietoje[2], tačiau vykdyti interviu su suinteresuotomis šalimis
5,33	2,40	45,0 %	Tvari biomasė ir energijos vartojimo efektyvumas, organizuojant mokymus 2 000 namų ūkių apie medžių sodinimą ir medžio anglies gamyklos statyba	Taip (Tanzanija)	Plantacijos ir Žaliųjų išteklių tarnybos Sao Hilyje (Tanzanijos Iringos regione)

1 Vizitui vietoje pasirinkto projekto įgyvendinimo etapas buvo per daug ankstyvas (buvo tik pastatai, tačiau vis dar nebuvo atsinaujinančiosios energijos įrangos). Vienintelis baigtas objektas buvo per daug nutolęs pagal mūsų komandiruotės planą.

2 Nesilankyta dėl saugumo.

3 Pasiūlymą vertino išorės ekspertas (IE), ES delegacija (ESD), ir kai kuriais atvejais trečiasis vertintojas (3-iasis vert.)

Vertinimo metodika

Audito tikslais, vertinant koncepciją, rezultatus ir potencialų tvarumą, buvo remtasi Komisijos į rezultatus orientuoto stebėjimo (ĮROS) metodika. Toliau išvardyti taikyti kriterijai:

Planas	
A	Projekto koncepcija (įskaitant pasirinktą technologiją), yra realistiška ir atitinka kontekstą. Rizikos ir vietos suvaržymai nustatyti tinkamai, išsamiai aprašytos įgyvendinamos jų mažinimo priemonės. Aiški ir struktūriška loginė sistema, SMART tikslai (balui neturi poveikio, jei pagrindiniai ir tikslniai skaičiai vis dar turi būti suderinti po galimybių studijos), pasiūlyti tinkami veiksmingumo rodikliai.
B	Tinkama intervencijos logika. Nurodyti praleidimai / trūkumai, susiję su pasirinkta koncepcija ar technologija, nurodytos rizikos ir suvaržymai nėra dideli ir / arba jų sumažinimas nėra visiškai įtikinamas. Būtina atlikti tikslų ir / arba rodiklių pakeitimus.
C	Intervencijos logika atskleidžia problemas, kurios gali reikšmingai paveikti numatomus rezultatus, nurodyti sunkumai / problemos, susiję su pirmiau minėtais elementais.
D	Intervencijos logika yra klaidinga ir žymiai sumažina projekto sėkmės galimybę arba pagrindiniai sunkumai / problemos turės neigiamos įtakos projektui.
Rezultatai	
A	Visi tikslai buvo (ar labai tikėtina, kad bus) pasiekti, kaip planuota, sukuriant geros kokybės rezultatą, veiklos įgyvendintos pagal grafiką ir reguliariai stebimos (nenustatyti vėlavimai arba jų mažai ir jie yra logiškai paaiškinami).
B	Rezultatai pasiekti ir labai tikėtina, kad bus pasiekti pagal planą, bet kokybės, numatyto kiekio užbaigimo ir laiko atžvilgiu galėtų būti atlikti patobulinimai. Vėlavimai nekenkia rezultatams.
C	Kai kurių rezultatų nepasiekta (ar nebus pasiekta) laiku arba jie nebuvo (nebus) geros kokybės ir numatyto kiekio. Būtini taisomieji veiksmai. Veikla vėluoja ir yra šiek tiek nesusijusi su intervencijos logika ir planais.
D	Kokybė ir pasiekti rezultatai turi (ir labai tikėtina, kad turės) rimtų trūkumų. Būtini dideli pakeitimai siekiant užtikrinti, kad būtų pasiekti bent pagrindiniai tikslai. Rimti vėlavimai, veikla iš esmės nutolusi nuo intervencijos logikos ir planų. Siekiant išvengti naujų problemų, gali prireikti numatyti pasitraukimo strategiją.
Tvarumas	
A	Rezultatai bus tvarūs ir ilgalaikiai, dėl palankaus konteksto užtikrinamas potencialus atkartojimas ir / arba įgyvendinant projektą ar kitas intervencijas įdiegtos susijusios priemonės.
B	Rezultatai (arba didžioji jų dalis) gali būti tvarūs ir ilgalaikiai, jei pagal planus bus įgyvendintos numatytos būtinos priemonės ir / arba per daug nepablogės kontekstas.
C	Rezultatai (arba didžioji jų dalis) gali būti netvarūs vidutinės trukmės laikotarpiu ar ilgalaikėje perspektyvoje, jei numatytos būtinos priemonės nebus tinkamai sustiprintos ar papildytos, visų pirma tuomet, jei gali pablogėti kontekstas.
D	Rezultatai (arba didžioji jų dalis) tikriausiai bus netvarūs vidutinės trukmės laikotarpiu, kad ir kokios bus taikomos priemonės esamame kontekste.

EUEI PDF projektai ir 11-ojo EPF pagrindiniai sektoriai pagal šalis

Šalis	EUEI PARTNERYSTĖS DIALOGO PRIEMONĖ (PDF)			
	Esamos su energetika susijusios politikos	PDF projektas energetikos sektoriuje (aprašymas)	Suinteresuotosios šalys	Datos
Burundis	2011 vasario mėn. (+ 1993 m. kaimo elektrifikavimo planas, peržiūrėtas 1997 m.)	Pagalba Energetikos ir kasyklų ministerijai rengiant nacionalinę energetikos sektoriaus politiką bei įgyvendinant strategiją ir investicijų planą	Energetikos ir kalnakasybos ministerija	2009 m. lapkritis – 2011 m. balandis
Džibutis	2005 m.	Pagalba už gamtinius išteklius atsakingai Energetikos ministerijai (MERN) rengiant nacionalinę strategiją ir veiksmų planą elektros sektoriuje ir rengiant elektros įstatymo projektą	Ministerijos, *Electricité de Djibouti* įmonė – techniniai ir finansų partneriai, paramos teikėjai	2012 m. lapkritis – 2014 m. liepa
Eritrėja	1997 m.	-	-	-
Etiopija	1994 m. (peržiūrėta 2012 m.)	Pagalba Etiopijos vyriausybei nustatyti aiškią ilgalaikę biomasės energijos viziją bei biomasės energetikos sektoriaus strategiją ir veiksmų planą	Vandens tiekimo, drėkinimo ir energetikos ministerija	2012 m. liepa – 2014 m. vasaris
Kenija	2004 m. (peržiūrėta 2014 m.)	Pagalbos teikimo intervenciją, kuri bus įgyvendinta pasitelkus ilgalaikius ekspertus, teikiančius tiesiogines konsultacines paslaugas, susijusias su nuo elektros tinklų priklausomos nedidelio masto atsinaujinančiosios energija gamybos reglamentavimo sistema, rengimas	Energetikos ministerija	2013 m. sausis – 2014 m. kovas
Madagaskaras	1974 m. (tapo įstatymu 1998 m.)	Madagaskaro politikos ir nacionalinės energetikos strategijos atnaujinimas ir Madagaskaro energetikos sektoriaus strategijos rengimas	Energetikos ministerija	2014 m. liepa – 2015 m. liepa
Malavis	2003 m. (peržiūrėta 2009 m.)	Pagalba rengiant biomasės energetikos strategiją, siekiant užtikrinti tvarų biomasės energijos tiekimą ir gerinti galimybę naudoti modernų kurą maisto gaminimui ir veiksmingas biomasės deginimo technologijas	Energetikos departamentas	2008 m. vasaris – 2009 m. vasaris
Mozambikas	1998 m.(peržiūrėta 2009 m. ir 2011 m.)	Pagalba rengiant ir įgyvendinant nacionalinę biomasės energijos strategiją, ypatingą dėmesį skiriant medžio anglies tiekimo grandinei ir atsižvelgiant į pasiūlos ir paklausos aspektus	Energetikos ministerija ir Nacionalinis naujos ir atsinaujinančiosios energijos direktoratas	2011 m. sausis – 2012 m. gruodis

11-asis EPF *(Pagrindiniai sektoriai ir nustatytas patvirtintas biudžetas ar biudžetas, kuris greičiausiai bus patvirtintas audito metu)*										
Pagrindinis sektorius 1	**Biudžetas** *(milijonais eurų)*	**Pagrindinis sektorius 2**	**Biudžetas** *(milijonais eurų)*	**Pagrindinis sektorius 3**	**Biudžetas** *(milijonais eurų)*	**Pagrindinis sektorius 4**	**Biudžetas** *(milijonais eurų)*	**Nepagrindinis sektorius**	**Biudžetas** *(milijonais eurų)*	**BIUDŽETAS IŠ VISO** *(milijonais eurų)*
Su maistu susijusi tvari kaimo plėtra	80	Sveikata	87	Teisinė valstybė ir pažeidžiamumas	143	Energetika	105	Pilietinė visuomenė	17	432
Vanduo, sanitarijos priemonės ir kietosios atliekos	52	Maisto sauga	35					Pilietinė visuomenė ir nacionalinio įgaliojimus suteikiančio pareigūno pagalba	18	105
Energetika – (dar nenuspręsta, bet yra vyriausybės noras)		Žemės ūkis		Ekonominis valdymas						0
Tvarus žemės ūkis ir maisto sauga	252	Sveikata	200	Keliai ir perėjimas prie energijos	230			Pilietinė visuomenė	63	745
Maisto sauga ir atsparumas klimato pokyčiams	190	Tvari infrastruktūra (transportas ir energetika)	175	Viešųjų institucijų atskaitomybė	60		60	Nacionalinio įgaliojimus suteikiančio pareigūno pagalba	10	495
Valdymas ir institucijos	143	Kaimo plėtra	140	Infrastruktūra (galimybės naudotis energetikos paslaugomis didinimas dėl ekonominio vystymosi)	230			Nacionalinis įgaliojimus suteikiantis pareigūnas ir techninio bendradarbiavimo priemonė	5	518
Valdymas	120	Švietimas	110	Žemės ūkis	250			Pilietinė visuomenė	30	510
Geras valdymas ir vystymas	367	Kaimo plėtra (įskaitant energetiką: 50 milijonų eurų)	330							697

Šalis	EUEI PARTNERYSTĖS DIALOGO PRIEMONĖ (PDF)			
	Esamos su energetika susijusios politikos	PDF projektas energetikos sektoriuje (aprašymas)	Suinteresuotosios šalys	Datos
Ruanda	2004 m. (peržiūrėta 2009 m.)	Pagalba rengiant politikas ir strategijas, susijusias su geoterminės energijos pasektoriumi ir pagalba rengiant su geotermine energija susijusią institucinę, teisinę ir reglamentavimo sistemą, ypatingą dėmesį skiriant privataus sektoriaus dalyvavimo galimybėms	Infrastruktūros ministerija	2013 m. gruodis – 2015 m. sausis
Tanzanija	1992 m. (peržiūrėta 2003 m. ir 2014 m.)	Pagalba rengiant nacionalinę biomasės energijos strategiją, kurioje nustatyti tvaresnio biomasės energijos tiekimo užtikrinimo būdai; skatinama gamyba veiksmingas energijos panaudojimas; skatinama galimybė naudotis alternatyviais energijos ištekliais; ir užtikrinamas institucinės aplinkos sukūrimas jos įgyvendinimui	Finansų ministerija	2012 m. kovas – 2014 m. balandis
Uganda	2002 m. (peržiūrėta 2007 m.)	Rekomendacijų ir potencialių energetikos projektų, kuriuos remtų SE4ALL (*Sustainable Energy For All*), sąrašo parengimas	Energetikos ministerija, privačios įmonės, pilietinė visuomenė, vystymosi partneriai	2012 m. gegužė – 2012 m. birželis
Zambija	1994 m. (peržiūrėta 2008 m.)	Konsultacinio proceso organizavimas, integruojant galimybę naudotis energetikos paslaugomis į nacionalinį vystymo planą ir nacionalinę ilgalaikę viziją	Energetikos ir vandens tiekimo sektoriaus vystymo ministerija	2005 m. rugsėjis – 2006 m. rugpjūtis
Rytų Afrika		Vertinimas, kaip padidinti galimybę naudotis moderniomis energetikos paslaugomis Rytų Afrikoje	Rytų Afrikos bendruomenė	2010 m. lapkritis – 2011 m. liepa

11-asis EPF *(Pagrindiniai sektoriai ir nustatytas patvirtintas biudžetas ar biudžetas, kuris greičiausiai bus patvirtintas audito metu)*										
Pagrindinis sektorius 1	**Biudžetas** *(milijonais eurų)*	**Pagrindinis sektorius 2**	**Biudžetas** *(milijonais eurų)*	**Pagrindinis sektorius 3**	**Biudžetas** *(milijonais eurų)*	**Pagrindinis sektorius 4**	**Biudžetas** *(milijonais eurų)*	**Nepagrindinis sektorius**	**Biudžetas** *(milijonais eurų)*	**BIUDŽETAS IŠ VISO** *(milijonais eurų)*
Tvarus žemės ūkis ir maisto sauga	200	Tvari energetika	200	Atskaitingas valdymas	40			Pilietinė visuomenė	20	460
Geras valdymas ir vystymas	291	Energetika	180	Tvarus žemės ūkis	140			Pilietinė visuomenė	15	626
Transporto infrastruktūra (energetika gali būti įtraukta po laikotarpio vidurio peržiūros)	230	Maisto sauga ir žemės ūkis	130	Geras valdymas	168			Pilietinė visuomenė	50	578
Energetika	244	Žemės ūkis	110	Valdymas	100			Nacionalinio įgaliojimus suteikiančio pareigūno pagalba	30	484
n. d.										

Tikrintų projektų įgyvendinimo laikotarpis, tikslai ir rezultatai

Projekto Nr. ir trumpas pavadinimas	EF Nr. (KtP Nr.)	Veiksmo pavadinimas	Šalis	Pradžia	Pabaiga
1 Mwenga	EF I	Mwenga 3 MW hydro Power Plant	Tanzanija	2007 12 22	2012 12 22
2 Best Ray	EF I	BEST RAY (Bringing Energy Services to Tanzanian Rural Areas)	Tanzanija	2008 04 01	2011 06 30
3 Majaua	EF I	Electrificaçao da comunidade de Majaua	Mozambikas	2007 12 01	2012 11 30
4 Biogas	EF I	Up-scaling the smaller biogas plants for agricultural producers and processors	Kenija	2008 01 01	2011 01 01
5 Up-scaling	EF I	Up-scaling access to integrated modern energy services for poverty reduction	Tanzanija	2008 01 01	2014 06 30
6 Bioenergelec	EF I	Bioenergelec (bioénergie électricité)	Madagaskaras	2008 04 01	2015 12 31
7 rHYviere	EF I	Programme rHYviere - Réseaux hydroélectriques villageois et respect de l'environnement	Madagaskaras	2008 01 07	2015 12 30
8 Sahambano	EF I	Aménagement hydroélectrique du Site de Befanaova sur la rivière Sahambano	Madagaskaras	2008 03 01	2014 12 31
9 Resouth	EF I	Electrification rurale décentralisée par énergies renouvelables dans le Sud de Madagascar (RESOUTH)	Madagaskaras	2008 01 01	2013 01 01

Pratęsimas *(mėnesiais)*	Pratę-simas %	Pratęsimo pagrindas	Pakeisti pradiniai tikslai – (Rezultatai)
Numatyta pradžioje: 60 mėn. Nepratęstas	0 %	n. d.	Ne – (paramos gavėjai buvo 14 345 vietoj numatytų 24 700 (58 %), tačiau skaičius didėja).
Numatyta pradžioje: 36 mėn. – pratęstas: 39 mėn.	8 %	Pratęsimas pagrįstas būtinybe „geriau įvykdyti (...) pagrindinę projekto veiklą, visų pirma atkreipiant dėmesį į institucinius ir tvarumo aspektus“	Ne – (paramos gavėjai buvo 7 600 vietoj numatytų 8 050 arba 94,4 %).
Numatyta pradžioje: 36 mėn. – pratęstas: 60 mėn.	67 %	Iš viso buvo prašoma trijų pratęsimų, tačiau trečiąjį (kuriame buvo siūloma projektą pratęsti iki 2013 11 30) atmetė ESD	Ne – (2014 m. ESD nustatė +-500 jungčių; 5 000 tikslą pasiekti reikės maždaug 3 metų).
Numatyta pradžioje: 36 mėn. – pratęstas: 40 mėn.	25 %	Įgyvendinti pasiekiamus tikslus biudžeto ribose	Ne – (pradžioje: 350 fermenterių įrengimas – projekto pabaiga: įrengti 765).
Numatyta pradžioje: 60 mėn. – pratęstas: 78 mėn.	23 %	Neatsilikti nuo plano	Taip - 200 MPESC (daugiafunkcinių energetikos paslaugų centrų) – > 125 (2013 m. birželio mėn. įrengta tik 11).
Numatyta pradžioje: 36 mėn. – pratęstas: 81 mėn.	125 %	Sutarties problema su partneriais (9 mėnesiai) Preliminarus tyrimas (9 mėnesiai). Kvietimo teikti pasiūlymus rengimas (neplanuotas) bei Nacionalinės administracijos ir Kaimo elektrifikacijos vystymo agentūros (ADMIN – ADER) derybos (2010 m. sausis – 2011 m. gruodis) – pristatyta ne visa Decentralizuotos kaimo elektrifikacijos įranga (trūksta 3 objektų iš 5) – sutarties problemos ADMIN – ADER (sutartis pasirašyta 2012 01 09)	Taip – pradžioje: 5 objektai 80–100 kW (400–500 kW), 2014 m. spalio mėn. tikslai: 4 objektai 70 kW (280 kW) – biudžetas sumažintas 100 000eurų – (audito metu įrengtas tik 1 objektas).
Numatyta pradžioje: 48 mėn. – pratęstas: 84 mėn.	75 %	1 pataisymas. Politinė situacija (12 mėn.) 3 pataisymas: ciklonai regione ir ADER restruktūrizacija (12 mėn.) 4 ir 5 pataisymai: Banko atsakymo dėl privataus investuotojo (Tectra) paskolos turbinos laikas + kabelių vagystė uosto įrengimuose (6+6 mėn.)	Taip – pradžioje: 3 objektai: T: 2x60, S:3x80 A:3x80: 600 kW – 2014 m. spalio mėn. tikslai: 3 objektai T: 2x50, S:2x65 A:2x330: 890 kW – (audito metu baigti 2 objektai).
Numatyta pradžioje: 30 mėn. – pratęstas: 82 mėn.	173 %	Trūko sprendimo dėl objekto vystymo: 12 techninių galimybių, naujas Zecca projekto vadovas 2009 m., politinis nestabilumas, blogas oras, vėlavimai gauti koncesijos leidimą, atleidimą nuo mokesčių, leidimą naudoti dinamitą kanalo kasimui	Taip – (pradžioje: 460 kW – 2014 m. spalio mėn. tikslai: 700 kW).
Numatyta pradžioje: 60 mėn. Nepratęstas	0 %	n. d.	Ne – (pradžioje: 5 000 paramos gavėjų – > 5 500).

- viršyti ar galėjo būti viršyti pradžioje numatyti tikslai
- galėjo būti nepasiekti tikslai, tačiau rezultatai vis dar buvo tinkami
- pasiekti arba galėjo būti pasiekti tikslai
- nepavyko gauti numatytų rezultatų

IV priedas

Projekto Nr. ir trumpas pavadinimas	EF Nr. (KtP Nr.)	Veiksmo pavadinimas	Šalis	Pradžia	Pabaiga
10 Rural electrification	EF I	Rural Electrification Infrastructure and Small-Scale Projects	Zambija	2008 03 10	2015 12 31
11 Increase access	EF I	Increased Access to Electricity Services	Zambjia	2008 12 11	2015 12 15
12 Green energy	EF II (1 kvietimas)	Community Based Green Energy Project	Kenija	2011 11 01	2015 10 31
13 Nice Roll-out	EF II (1 kvietimas)	NICE Roll-Out	Zambija, Tanzanija, Gambija	2011 09 30	2015 09 30
14 Small scale solar	EF II (1 kvietimas)	Enabling 18 000 people to access sustainable small scale solar power in Quissanga district, Cabo Delgado	Mozambikas	2011 07 20	2014 09 19
15 Boreale	EF II (1 kvietimas)	Best Options for Rural Energy and Access to Light and Electricity (BOREALE)	Madagaskaras	2012 03 01	2017 02 28
16 Wood and charcoal	EF II (1 kvietimas)	Sustainable Wood and Charcoal Production in Rural Mozambique, Malawi and Tanzania	Mozambikas, Tanzanija, (Malavis)	2012 03 19	2015 07 31

Pratęsimas *(mėnesiais)*	Pratę-simas %	Pratęsimo pagrindas	Pakeisti pradiniai tikslai – (Rezultatai)
Numatyta pradžioje: 70 mėn. – pratęstas: 94 mėn.	34 %	Galimybių studija, nesėkmingų kvietimų atnaujinimas, vėlavimai gauti medžiagas / įrangą, nepakankama vietos partnerių ir darbų rangovų kompetencija	Ne – (projekto pabaigoje tikslai nebus pasiekti, tačiau vėliau bus matoma pažanga).
Numatyta pradžioje: 60 mėn. – pratęstas: 84 mėn.	40 %	Galimybių studija, viešųjų pirkimų procedūros trukmė ir nepakankamai įgyvendinančių partnerių įvertintas sudėtingumas, nepakankama vietos partnerių kompetencija	Ne – (didžioji numatytų rezultatų dalis tikriausiai bus pasiekta peržiūrėto veiklos laikotarpio pabaigoje).
Numatyta pradžioje: 48 mėn. Nepratęstas	0 %	n. d.	Taip – (pradžioje numatytos 56 mokyklos ir 32 sveikatos centrai; 2014 m. 88 mokyklose ir 42 SC įdiegta saulės fotovoltų energija).
Numatyta pradžioje: 48 mėn. Nepratęstas	0 %	n. d.	Ne – (įrengtas tik 1 centras iš 50, projekto vykdymas sustabdytas dėl partnerio bankroto).
Numatyta pradžioje: 36 mėn. – pratęstas: 38 mėn.	6 %	Vėluota pristatyti atsargines dalis	Ne[2] – (paramos gavėjai buvo 14 760 vietoj numatytų 18 000 arba 82 %).
Numatyta pradžioje: 48 mėn. – pratęstas: 60 mėn.	25 %	Socialinis-ekonominis tyrimas atliktas praėjus 1 metams nuo projekto pradžios	Taip – vėjo turbinos galimybė atmesta ir įranga įdiegta 7 kaimuose iš 8.
Numatyta pradžioje: 39 mėn. Nepratęstas	0 %	n. d.	Ne – tačiau mažai tikėtina, kad bus įvykdytas medžio anglies komponentas.

1 Pasiūlyme buvo planuoti 6 objektai. Tačiau sutartyje dėl dotacijos objektų skaičius sumažėjo iki 5.

2 Pasiūlyme buvo planuoti 25 000 paramos gavėjų. Tačiau sutartyje dėl dotacijos paramos gavėjų skaičius sumažėjo iki 18 000.

- viršyti ar galėjo būti viršyti pradžioje numatyti tikslai
- galėjo būti nepasiekti tikslai, tačiau rezultatai vis dar buvo tinkami
- pasiekti arba galėjo būti pasiekti tikslai
- nepavyko gauti numatytų rezultatų

Tikrintų projektų stebėjimas

Projekto Nr. ir trumpas pavadinimas	EF Nr. (KtP Nr.)	Veiksmo pavadinimas	Šalis	Pradžia	Pabaiga	Projekto trukmė (metais)
1 Mwenga	EF I	Mwenga 3 MW hydro Power Plant	Tanzanija	2007 12 22	2012 12 22	5,0
2 Best Ray	EF I	BEST RAY (Bringing Energy Services to Tanzanian Rural Areas)	Tanzanija	2008 04 01	2011 06 30	3,2
3 Majaua	EF I	Electrificaçao da comunidade de Majaua	Mozambikas	2007 12 01	2012 11 30	5,0
4 Biogas	EF I	Up-scaling the smaller biogas plants for agricultural producers and processors	Kenija	2008 01 01	2011 01 01	3,0
5 Up-scaling	EF I	Up-scaling access to integrated modern energy services for poverty reduction	Tanzanija	2008 01 01	2014 06 30	6,5
6 Bioenergelec	EF I	Bioenergelec (bioénergie électricité)	Madagaskaras	2008 04 01	2015 12 31	7,8
7 rHYviere	EF I	Programme rHYviere - Réseaux hydroélectriques villageois et respect de l'environnement	Madagaskaras	2008 01 07	2015 12 30	8,0
8 Sahambano	EF I	Aménagement hydroélectrique du Site de Befanaova sur la rivière Sahambano	Madagaskaras	2008 03 01	2014 12 31	6,8
9 Resouth	EF I	Electrification rurale décentralisée par énergies renouvelables dans le Sud de Madagascar (RESOUTH)	Madagaskaras	2008 01 01	2013 01 01	5,0
10 Rural electrification	EF I	Rural Electrification Infrastructure and Small-Scale Projects	Zambija	2008 03 10	2015 12 31	7,8
11 Increase access	EF I	Increased Access to Electricity Services	Zambija	2008 12 11	2015 12 15	7,0

Privalomi vertinimai			ĮROS	*Danish Management Group* (DMG)			
Laikotarpio vidurio	Galutinis (planuotas)	Speciali eilutė biudžete		ĮP aprašomosios ataskaitos	DMG peržiūros	Vėlavimai atlikti ĮP ataskaitų peržiūrą	Paskutinė peržiūrėta ataskaita? (AA metai)
ne	ne	taip (tik nuorodos apie galutinį vertinimą)	2011 m. birželio mėn., 2013 m. birželio mėn.	12	11	1–16 mėn.	taip (2012 m.)
2010 m. kovo mėn.	2011 m. rugpjūčio mėn.	taip (tik 2 500 eurų iš viso)	ne	12	7	0,5–7 mėn.	taip (2011 m.)
ne	2014 m. vasario mėn.	Biudžeto priedas negautas	2013 m. spalio mėn.	5	3	1,3–10 mėn.	ne (2014 m.)
2010 m. balandžio mėn.	2011 m. lapkričio mėn.	taip (Laikotarpio vidurio vertinimas + galutinis vertinimas)	2009 m. lapkričio mėn.	7	7	0–7 mėn.	ne (2011 m.)
ne	ne	taip (Laikotarpio vidurio vertinimas + galutinis vertinimas)	2013 m. birželio mėn.	6	3	4–10 mėn.	ne (2014 m.)
2013 m. kovo mėn.	(2015 m. pabaiga)	taip (Laikotarpio vidurio vertinimas + galutinis vertinimas)	ne	6	2	6–13 mėn.	ne (2013 m.)
2011 m. spalio mėn.	(2015 m. pabaiga)	taip (Laikotarpio vidurio vertinimas + galutinis vertinimas)	2011 m. rugsėjo mėn., 2013 m. spalio mėn.	6	3	6–18 mėn.	ne (2013 m.)
ne	(2015 m. pabaiga)	taip (Laikotarpio vidurio vertinimas + galutinis vertinimas)	ne	3	1	9 mėn.	ne (2014 m.)
2011 vasario mėn.	2013 m. kovo mėn. (*ex-post* 2015 m. pabaiga)	taip (Laikotarpio vidurio vertinimas + galutinis vertinimas)	2011 rugsėjo mėn., 2013 m. rugsėjo mėn.	5	4	3,5–9 mėn.	ne (2012 m.)
2013 m. liepos mėn.	ne	taip (Laikotarpio vidurio vertinimas + galutinis vertinimas)	2010 m. gegužės mėn.	34	1	1,5 mėn.	ne (2013 m.)
2011 m. gruodžio mėn., 2012 m. sausio mėn.	ne	taip (Laikotarpio vidurio vertinimas + galutinis vertinimas)	ne	16	5	1–4 mėn.	ne (2014 m.)

V priedas

Projekto Nr. ir trumpas pavadinimas	EF Nr. (KtP Nr.)	Veiksmo pavadinimas	Šalis	Pradžia	Pabaiga	Projekto trukmė (metais)
12 Green energy	EF II - (1 kvietimas)	Community Based Green Energy Project	Kenija	2011 11 01	2015 10 31	4,0
13 Nice Roll-out	EF II - (1 kvietimas)	NICE Roll-Out	Zambija, Tanzanija, Gambija	2011 09 30	2015 09 30	4,0
14 Small scale solar	EF II - (1 kvietimas)	Enabling 18.000 people to access sustainable small scale solar power in Quissanga district, Cabo Delgado	Mozambikas	2011 07 20	2014 09 19	3,2
15 Boreale	EF II - (1 kvietimas)	Best Options for Rural Energy and Access to Light and Electricity (BOREALE)	Madagaskaras	2012 03 01	2017 02 28	5,0
16 Wood and charcoal	EF II - (1 kvietimas)	Sustainable Wood and Charcoal Production in Rural Mozambique, Malawi and Tanzania	Mozambikas, Tanzanija, (Malavis)	2012 03 19	2015 07 31	3,4

Privalomi vertinimai			ĮROS	*Danish Management Group* (DMG)			
Laikotarpio vidurio	Galutinis (planuotas)	Speciali eilutė biudžete		ĮP aprašomosios ataskaitos	DMG peržiūros	Vėlavimai atlikti ĮP ataskaitų peržiūrą	Paskutinė peržiūrėta ataskaita? (AA metai)
2013 m. lapkričio mėn.	ne	taip (Laikotarpio vidurio vertinimas + galutinis vertinimas)	2013 m. gruodžio mėn.	5	2	4 mėn.	ne (2014 m.)
n. d.	n. d.	ne	ne	2	2	1–7 mėn.	taip (2012 m.)
2013 m. spalio mėn.	2014 m. rugpjūčio mėn.	taip (Laikotarpio vidurio vertinimas)	2012 m. liepos mėn.	4	3	1,5–2 mėn.	ne (2014 m.)
2015 m. pabaiga	ne	taip (Laikotarpio vidurio vertinimas + galutinis vertinimas)	ne	3	3	4–5 mėn.	taip (2013 m.)
ne	ne	taip (Laikotarpio vidurio vertinimas + galutinis vertinimas)	2013 m. spalio mėn.	5	2	1–4 mėn.	taip (2014 m.)

VI priedas

Tikrintų projektų įvertinimas

Projekto Nr. ir trumpas pavadinimas	EF Nr. (KtP Nr.)	Veiksmo pavadinimas	Šalis	ES įnašas *(milijonais eurų)*	Trumpas aprašymas	Koncepcija	Rezultatai	Tvarumas
1 Mwenga	EF I	Mwenga 3 MW hydro Power Plant	Tanzanija	3,60	Mažos hidroelektrinės įrengimas, siekiant patikimai tiekti elektrą arbatos įmonei ir 14 kaimų	A	B	B
2 Best Ray	EF I	BEST RAY (Bringing Energy Services to Tanzanian Rural Areas)	Tanzanija	1,13	Saulės fotovoltų energijos elementų įrengimas 8 050 namų ūkių 9 kaimuose	B	B	B
3 Majaua	EF I	Electrificaçao da comunidade de Majaua	Mozambikas	1,87	Mažos (šiuo metu sugriautos) hidroelektrinės rekosntrukcija ir vietinio elektros tinklo įrengimas, siekiant sujungti 5 000 namų ūkių	A	B	B
4 Biogas	EF I	Up-scaling the smaller biogas plants for agricultural producers and processors	Kenija	1,22	Biodujų technologijos naudojimas maisto gaminimui kaimo vietovėse, 330 ūkininkų 5 provincijose	B	A	B
5 Up-scaling	EF I	Up-scaling access to integrated modern energy services for poverty reduction	Tanzanija	2,29	Daugiafunkcinių energijos paslaugų teikimo centrų, veikiančių su dyzeliniais varikliais, naudojančiais biodegalus (braivėlio aliejų), įrengimas 120 kaimų 6 regionuose	C	D	Net.
6 Bioenergelec	EF I	Bioenergelec (bioénergie électricité)	Madagaskaras	1,96	Elektros energijos gamyba iš biomasės 6 kaimuose (4 regionuose) ir patobulintas anglinimas	D	D	Net.
7 rHYviere	EF I	Programme rHYviere - Réseaux hydroélectriques villageois et respect de l'environnement	Madagaskaras	1,73	3 vaginių hidroelektrinių statyba + mažas tinklas, skirtas sujungti 8 kaimus rytų vietovėse	A	B	B
8 Sahambano	EF I	Aménagement hydroélectrique du Site de Befanaova sur la rivière Sahambano	Madagaskaras	2,48	Vaginės hidroelektrinės statyba + 20 km tinklo prailginimas, siekiant sujungti 1 miestą ir 2 kaimus	A	B	B
9 Resouth	EF I	Electrification rurale décentralisée par énergies renouvelables dans le Sud de Madagascar (RESOUTH)	Madagaskaras	0,87	2 kaimų elektrifikavimas pietų regione, naudojant 2 vėjo jėgaines ir saulės fotofoltų energijos elementus	B	B	C

Laikytasi kriterijų
Nedideli trūkumai
Rimti trūkumai
Nesilaikyta kriterijų
Net. Netaikoma

Projekto Nr. ir trumpas pavadinimas	EF Nr. (KtP Nr.)	Veiksmo pavadinimas	Šalis	ES įnašas *(milijonais eurų)*	Trumpas aprašymas	Koncepcija	Rezultatai	Tvarumas
10 Rural electrification	EF I	Rural Electrification Infrastructure and Small-Scale Projects	Zambija	10,00	Tinklo išplėtimas ir mažos hidroelektrinės įrengimas bei 2 000 saulės fotovoltų energijos elementų įrengimas, siekiant tiekti elektrą 27 000 namų ūkių, 700 mokyklų ir sveikatos centrų	B	B	B
11 Increase access	EF I	Increased Access to Electricity Services	Zambija	10,00	Tinklo išplėtimas, siekiant pagerinti galimybę naudotis atsinaujinančiosios energijos šaltiniais kaimo ir užmiesčio vietovėse Zambijoje (65 000 paramos gavėjų)	B	B	B
12 Green energy	EF II (1 kvietimas)	Community Based Green Energy Project	Kenija	1,74	Saulės fotovoltų eneregijos elementų įrengimas 56 mokyklose ir 32 sveikatos centruose kaimo vietovėse Kenijoje	B	A	B
13 Nice Roll-out	EF II (1 kvietimas)	NICE Roll-Out	Zambija, Tanzanija, Gambija	2,50	Verslo vystymas pasitelkiant su saulės fotovoltų energijos elementais veikiančias IRT priemones (pagal franšizę veikiantys NICE centrai 50 kaimo ir užmiesčio vietovių Gambijoje, Tanzanijoje ir Zambijoje)	D	D	Net.
14 Small scale solar	EF II (1 kvietimas)	Enabling 18 000 people to access sustainable small scale solar power in Quissanga district, Cabo Delgado	Mozambikas	0,59	Galimybė 4 000 namų ūkių naudotis tvaria mažo pajėgumo saulės energija 2 apygardose	B	B	B
15 Boreale	EF II (1 kvietimas)	Best Options for Rural Energy and Access to Light and Electricity (BOREALE)	Madagaskaras	1,72	Saulės fotovoltų energijos elementų įrengimas 10 mokyklų ir 8 sveikatos centruose ir 900 namų ūkių 8 kaimuose pietų regione	B	B	B
16 Wood and charcoal	EF II (1 kvietimas)	Sustainable Wood and Charcoal Production in Rural Mozambique, Malawi and Tanzania	Mozambikas, Tanzanija, (Malavis)	2,40	Tvari biomasė ir energijos veiksmingumas, organizuojant mokymus 2 000 namų ūkių apie medžių sodinimą ir medžio anglies gamyklos statyba	C	D	Net.

Paaiškinimas: Remiantis ***II priede*** pateikta vertinimo metodika, buvo nustatyti šie įvertinimai:

- Laikytasi kriterijų
- Nedideli trūkumai
- Rimti trūkumai
- Nesilaikyta kriterijų

Net. Netaikoma

Komisijos atsakymas

Santrauka

III
Komisija pritaria Audito Rūmų ataskaitai. Sukūrus EF, Komisija pirmą kartą įgijo galimybę iš esmės spręsti energijos prieigos klausimą vykdydama vystomąjį bendradarbiavimą besivystančių šalių didelių poreikių (48 mlrd. USD per metus) kontekste[1]. Komisija veiksmingai taikė EF priemonę ir, kaip matyti iš Audito Rūmų ataskaitos, dauguma tikrintų projektų buvo sėkmingai įgyvendinti ir jų tvarumo perspektyvos yra geros. Atsižvelgiant į sudėtingą kontekstą, kuriame vykdomas vystomasis bendradarbiavimas, tai yra didelis laimėjimas. Lauktų rezultatų nedavė tik ketvirtadalis tikrintų projektų. Tai iš dalies nulėmė nepalankios aplinkybės, dėl kurių nukentėjo pradinė projektų koncepcija, o numatytos rizikos mažinimo priemonės tapo neveiksmingos. Komisija taip pat suvokia, kad dar yra ką tobulinti, visų pirma, jai vykdant projektų stebėjimą vietoje. Komisija jau ėmėsi tam tikrų priemonių ir atliks papildomus Audito Rūmų rekomenduotus patobulinimus.

IV
Komisija nuosekliai ir griežtai taikė taisykles ir procedūras, skirtas kvietimams teikti pasiūlymus, ir skyrė paramą tiems projektams, kuriems buvo suteiktas tinkamas prioritetas.

Iš tikrųjų, buvo numanoma, kad EF pasiūlymai, pateikiantys novatoriškus sprendimus dėl tvarių ir prieinamų energijos paslaugų neturtingiesiems, bus rizikingi ir su trūkumais.

Kompetentingas vertinimo komitetas tinkamai apsvarstė tokią vertintuose pasiūlymuose nustatytą riziką ir trūkumus, atsižvelgdamas į atitinkamas susijusių pareiškėjų pasiūlytas rizikos mažinimo priemones prieš galutinį įvertinimą balais, kurio pagrindu nuosekliai ir objektyviai nustatoma kiekvieno pasiūlymo eilės vieta remiantis kvietimo gairėse nustatytais kriterijais, tikslais ir prioritetais.

1 Tarptautinės energijos agentūros ataskaita „Energija visiems – galimybių naudotis energijos ištekliais finansavimas neturtingiesiems“, Tarptautinės energetikos agentūros leidinio „World Energy Outlook“ speciali ištrauka, 2011 m.

V
Komisija stebėjo projektus, taikydama skirtingas turimas priemones ir būdus, taip pat įdiegdama nuolatinę stebėjimo struktūrą.

Apskritai, Komisija užtikrino atidžiai vykdomą paskesnį projekto tyrimą svarbiausiais įgyvendinimo etapais ir, kiek įmanoma, padėjo rasti sprendimus ir taisomąsias priemones, atsižvelgdama į galiojančias taisykles ir procedūras. Tam tikrais konkrečiais atvejais stebėjimas šioje srityje galėjo būti sustiprintas.

VI
75 % Audito Rūmų tikrintų projektų jau davė lauktus rezultatus ar net daugiau. Kai kurie projektai dar nedavė daugumos lauktų rezultatų, daugiausia dėl problemų, susijusių su paramos gavėjų pajėgumu, arba dėl nepalankių aplinkybių, dėl kurių nukentėjo pradinė projektų koncepcija, o visos rizikos mažinimo priemonės tapo neveiksmingos.

Komisija pastebi, kad tam tikro lygio pajėgumų problemos išvengti neįmanoma, visų pirma dėl to, kad tiksliniai projektai yra naujoviški ir plataus užmojo, ir dėl to, kad paramos gavėjai yra neturtingi. Tokiomis aplinkybėmis negalima tikėtis, kad projektai bus idealūs.

VII
Komisija pritaria Audito Rūmų rekomendacijai. Ji jau ėmėsi tam tikrų priemonių, kad sugriežtintų projektų stebėjimą ir padidintų jų tvarumą. Šiuo atžvilgiu Komisija norėtų pabrėžti, kokie yra svarbūs toliau nurodyti veiksmai, kurių jau buvo imtasi, atsižvelgiant į Audito Rūmų rekomendacijas:

– paskutinio kvietimo teikti pasiūlymus patobulinimai, padaryti taikant EF, siekiant užtikrinti projektų įgyvendinamumą;

– nuolatinės EF stebėjimo funkcijos sustiprinimas;

– naujovės, įdiegtos pagal naują bendradarbiavimo energetikos srityje programą, t. y. elektrifikavimo finansavimo iniciatyvą „ElectriFI“, kuri buvo parengta kartu su pramonės atstovais ir vystomosios veiklos finansuotojais, ir kuria siekiama pagerinti ES paramos, kuria siekiama tvarios energijos prieigos neturtingiesiems, įgyvendinamumą, tvarumą ir sverto poveikį.

Įvadas

04
Nuo 2011 m. teikiamos bendros gairės ES energetikos politikos vystymosi srityje nurodant kryptis, kurios yra įtrauktos į „Pokyčių darbotvarkę“, kurioje energija nurodoma kaip svarbiausias veiksnys, siekiant integracinio ir tvaraus augimo.

05
Sukūrus EF, Komisija pirmą kartą įgijo galimybę iš esmės spręsti energijos prieigos klausimą vykdydama vystomąjį bendradarbiavimą besivystančių šalių didelių poreikių (remiantis Tarptautine energetikos agentūra, 48 mlrd. USD per metus) kontekste.

Pastabos

Komisija nuodugniai išnagrinėjo kiekvieno pagal EF pateikto projekto pasiūlymo privalumus ir trūkumus ir nustatė paramos geriausiems iš tų projektų, kurie gerokai viršijo kiekvieno kvietimo teikti pasiūlymus gairėse nustatytus standartus, prioritetiškumą.

Nepaisant to, kad visada esama tam tikros rizikos ir trūkumų, Komisija turi apsvarstyti paramą novatoriškiems ir plataus užmojo projektams, atrinktiems laikantis atitinkamų taisyklių ir procedūrų, siekdama, kad būtų įgyvendinti kiekvieno kvietimo teikti pasiūlymus bendrieji tikslai.

Komisija atrinko projektus, kurie bus finansuojami, remdamasi aiškiais kvietimo teikti pasiūlymus gairėse nustatytais vertinimo kriterijais, įskaitant aktualumą, pareiškėjo ir partnerių veiklos ir finansinį pajėgumą, įgyvendinamumą, tvarumą, ekonominį efektyvumą, ir įvertinusi, ar buvo pasiūlytos atitinkamos priemonės siekiant sumažinti sudėtingiems vystymo projektams būdingą riziką arba trūkumus.

16
Audito Rūmų nurodytų penkių projektų atveju vertinimo komitetas atsižvelgia į kiekvieno vertintojo pastabas ir balus, nes jis, skirtingai nei atskiri vertintojai, yra unikalioje padėtyje, kadangi turi visų pagal kvietimą pateiktų pasiūlymų bendrą vaizdą ir žino kiekvieno pasiūlymo atitinkamus privalumus, palyginti su kvietimo gairėse nustatytais kriterijais. Komisija įdiegė reikiamas procedūras, patikras ir pusiausvyros priemones, siekdama užtikrinti, kad kiekvienas vertinimo komitetas griežtai taikytų kvietimo vertinimą reguliuojančias taisykles taip, kad būtų garantuotas viso vertinimo proceso vientisumas ir nuoseklumas, nepaisant trūkumų, kuriuos gali sukelti atskiro eksperto vertinimas.

16 a)
Vertintojai įvertino pasiūlymą taip, kaip tai atsispindi jų suteiktuose baluose ir pastabose pagal kiekvieną kvietimo gairėse nustatytą vertinimo kriterijų. Nepaisant vertintojų nustatytų tam tikrų trūkumų, rasta ir pagrindinių privalumų, konkrečiai: verslo veiklos skatinimas, geros žinios apie šalį, labai aktyvus privačiojo sektoriaus dalyvavimas, finansinio tvarumo potencialas ir geras bendruomenės dalyvavimas. Abiejų vertintojų skirti balai rodo, kad nebuvo tokių problemų, kurios suteiktų pakankamą pagrindą atmesti projektą.

Remdamasis savo tyrimu, vertinimo komitetas suteikė galutinį balą, kuriuo atsižvelgta į atitinkamo pasiūlymo pranašumus ir trūkumus, kaip paaiškinta ir 16 dalyje pateiktame Komisijos atsakyme.

16 b)
Kaip paaiškinta pirmiau, vertinimo komitetas, skirtingai nei atskiri vertintojai, yra unikalioje padėtyje, nes jis turi visų pagal kvietimą pateiktų pasiūlymų bendrą vaizdą ir žino kiekvieno pasiūlymo atitinkamus privalumus, palyginti su kvietimo gairėse nustatytais kriterijais.

Audito Rūmų nurodytų keturių projektų atveju atsakingas vertinimo komitetas atliko trečią ir galutinį vertinimą, laikydamas, kad reikalingos rizikos ir projektų trūkumų, kurie buvo nustatyti, sumažinimo priemonės buvo taikomos ir priimtinos.

17
Įgyvendinant Audito Rūmų nurodytus projektus nustatyti tikslai nebuvo pasiekti daugiausiai dėl nepalankių išorės veiksnių, kurių nebuvo galima kontroliuoti (bendrų rinkos sąlygų, technologinės raidos, gamtinių sąlygų ir pan.).

18
Dėl to Komisija pabrėžia, kokie yra svarbūs patobulinimai, kurie buvo padaryti vėlesniame kvietime teikti paraiškas pagal EF II, kuriame buvo reikalavimas kartu su pasiūlymu pateikti galimybių tyrimą.

Komisija vykdė projektų stebėjimą taikydama skirtingas turimas priemones ir būdus, taip pat įdiegdama nuolatinę stebėjimo sistemą. Kai kuriais konkrečiais atvejais stebėjimas vietoje galėjo būti sugriežtintas.

Įgyvendinančių partnerių ataskaitų kokybė buvo nevienoda ir priklausė nuo paramos gavėjų ataskaitų teikimo gebėjimų, kurie buvo skirtingi.

22 a)
Nustačiusi ataskaitų teikimo kokybės problemas, Komisija ėmėsi reikalingų veiksmų joms spręsti: vienas tokių veiksmų buvo tarpinių ir galutinių aprašomųjų ataskaitų ir finansinių ataskaitų šablonų pateikimas paramos gavėjams. Iš tikrųjų, atskirų paramos gavėjų gebėjimai teikti kokybiškas ataskaitas yra nevienodi, todėl EF II atveju kartu su dotacijos sutartimi buvo pateikti pagerinti aprašomųjų ataskaitų ir finansinių ataskaitų šablonai.

22 b)
Žr. Komisijos atsakymą į 22 dalies a punkto pastabas.

22 c)
Žr. Komisijos atsakymą į 22 dalies a punkto pastabas.

23
Komisija deramai pratęsė sutartį su konsultacine įmone dėl tinkamų stebėjimo paslaugų vykdomiems EF projektams, taip pat projektams, atrinktiems pagal paskutinius du EF II kvietimus teikti pasiūlymus dėl kaimo vietovių elektrifikacijos ir pažeidžiamumo, teikimo.

24
Vieno subjekto atliekama standartizuota peržiūra buvo naudinga siekiant suderinti ir tam tikru mastu pagerinti įgyvendinančių partnerių ataskaitų teikimą, o sutartis su konsultacine įmone gali suteikti išteklių siekiant įgyvendinančių partnerių ataskaitose pateiktą informaciją patikrinti vietoje. Taigi, Komisija ėmėsi reikiamų veiksmų ir pratęsė sutartį su konsultacine įmone, kad šioji, prireikus, vyktų į šalis, kuriose projektai yra įgyvendinami, ir ten teiktų stebėjimo paslaugas.

Tačiau įgaliojimas užtikrinti, kad EF dotacijų gavėjai laikytųsi reikalingų rekomendacijų, išlieka ES delegacijų prerogatyva pagal atitinkamus dotacijų susitarimus ir toks įgaliojimas konsultacinei firmai negali būti suteiktas.

25
Kai kurių projektų laikotarpio vidurio peržiūra nebuvo atlikta, nes įvykdyta veikla buvo nepakankama.

Komisija pasinaudojo visomis turimomis priemonėmis, kad paremtų projektų įgyvendinimą, ir, laikydamasi sutarties taisyklių, taikė atitinkamas priemones.

Iš tiesų, laikantis sutarties taisyklių, kuriose nustatyta, *inter alia*, kad jokiais „pakeitimais negali būti siekiama taip pakeisti šią sutartį arba ji jokiais pakeitimais negali būti taip pakeista, kad būtų galima suabejoti sprendimu dėl dotacijos skyrimo, arba būtų pažeistas vienodų sąlygų pareiškėjams principas“, radikalus projekte numatytos veiklos keitimas nėra įmanomas.

26
Į atitinkamas rekomendacijas dėl projektų ataskaitų kokybės pagerinimo buvo atsižvelgta rengiant vėlesnius EF II kvietimus teikti pasiūlymus.

27
Komisija (taip pat ir stebėjimo ekspertai pagal savo sutartį) kelis kartus prašė pateikti papildomą informaciją arba išaiškinimus, o tais atvejais, kai į prašymus nebuvo atsižvelgta, mokėjimai buvo sustabdyti pagal sutarties taisykles.

Galimas sutarties nutraukimas yra radikalus veiksmas, kurio rezultatas gali būti svarbių investicijų ir (arba) pastangų praradimas, ir tai gali būti taikoma tik tada, kai visos kitos galimos alternatyvos nėra veiksmingos, turint omenyje galutinių paramos gavėjų svarbiausią interesą ir patikimo finansų valdymo principą.

28
Reguliarūs apsilankymai projektų įgyvendinimo vietose, kai tai yra įmanoma, yra pagrindinė priemonė siekiant stebėti projektą ir atlikti paskesnį jo tyrimą. Delegacijos gali taikyti įvairias projektų stebėjimo priemones, įskaitant ataskaitomis pagrįstą nuotolinę kontrolę, telekonferencijas, darbą biure, informacijos apsikeitimą su paramos gavėjais ir t. t. Apsilankymų projektų įgyvendinimo vietose dažnumas priklauso, *inter alia,* nuo darbo krūvio, projekto vietos ir prieigos prie jos, saugumo aspektų, turimų išteklių ir t. t. Akivaizdu, kad tik atsakingasis delegacijos vadovas, kuris turi pilną užduočių, kurias turi atlikti delegacija, vaizdą ir žino kiekvieno uždavinio svarbą, atsižvelgiant į žmogiškųjų išteklių padėtį ir įvairius suvaržymus, gali pasirinkti tinkamiausią projekto stebėjimo ir paskesnio jo tyrimo priemonę kiekvienu atveju atskirai, ir spręsti, kaip konkrečios ES delegacijos pareigūnai lankysis projekto įgyvendinimo vietoje, ir ar tai jie apskritai darys.

29
Į rezultatus orientuota stebėjimo sistema (toliau – ĮROS) yra viena iš projekto stebėjimo priemonių, ir Komisija ja tinkamai naudojosi kartu su visomis kitomis stebėjimo priemonėmis, įskaitant EF stebėjimo funkciją, kuria buvo galima naudotis pagal paslaugų sutartį su konsultacine įmone.

29 a)
Nors Audito Rūmų nurodytam projektui ĮROS sistema buvo taikoma tik nuo 2013 m., ES delegacija Tanzanijoje, reguliariai keisdamasi informacija ir korespondencija, visuomet žinojo, kokia yra projekto įgyvendinimo padėtis, ir ėmėsi veiksmų jai ištaisyti. Pavyzdžiui, be sutartimi numatytos tarpinės ataskaitos, projekto įgyvendinimo partneriai dar parengė šešias mėnesio vidaus stebėjimo ataskaitas – delegacija, siekdama pagerinti stebėjimą, tokią praktiką taiko nuo 2012 m. Delegacija reguliariai palaikė ryšius su projekto įgyvendinimo partneriais ir teikė paramą, siekdama palengvinti sprendimų priėmimą.

29 b)
Šis projektas nebuvo pasiūlytas įtraukti į ĮROS 2010 m. ir 2011 m. sąrašus, nes tada jo įgyvendinimo pažanga buvo nepakankama. Nors iš pradžių, 2012 m., buvo pasiūlyta įtraukti projektą į ĮROS sąrašą, nuspręsta sąraše to projekto nepalikti, nes jo įgyvendinimo vietoje veikla buvo nepakankama, taip pat buvo numatyta vidurio peržiūra 2012 m. pradžioje, projekto įgyvendinimo laikotarpį pratęsus 24 mėnesiais.

30
Kaip paaiškinta 27 dalyje, galimybės nutraukti sutartį svarstomos tada, kai visos kitos galimos alternatyvos yra neveiksmingos. Tarnybos, atsakingos už Audito Rūmų nurodytų dviejų projektų įgyvendinimo stebėjimą, dar nenustatė, kad būtų susidariusi tokia padėtis, ir kad tų projektų nebūtų galima įgyvendinti jokiu kitu įmanomu būdu.

30 a)
Už projektą atsakinga delegacija, įvertinusi galimus taisomuosius veiksmus, nusprendė, kad projekto geografinės taikymo srities sumažinimas nebūtų geriausias sprendimas.

31
Delegacija Mozambike visuomet žinojo su projektu susijusius sunkumus. Veiklos pradžios sunkumų dažnai iškyla įgyvendinant novatoriškus, įgyvendinimo vietovėje santykinai naujus projektus. Vis dėlto, laikui bėgant vis labiau aiškėjo, kad programos tikslai nebus pasiekti, ir, kai tai įvyko, delegacija dėjo daug pastangų, kad rastų tinkamus sprendimus. Buvo aptarta daug pasiūlymų dėl to, kaip būtų galima spręsti projekto problemas, tačiau nė vienas iš pasiūlytų sprendimų nepasirodė realistiškas, todėl projektą reikėjo nutraukti. 2015 m. balandžio mėn. delegacija apsilankė projekto įgyvendinimo vietoje (tikrino veiklą, finansavimą ir sutartis), ir po to apsilankymo susitarė nutraukti projektą.

75 % Audito Rūmų tikrintų projektų jau davė lauktus rezultatus ir net juos viršijo.

36
Keturi Audito Rūmų tikrinti projektai nedavė didžiosios dalies norimų rezultatų dėl paramos gavėjų pajėgumo problemų ir nepalankių aplinkybių, dėl kurių nukentėjo pradinė projektų koncepcija, o numatytos rizikos mažinimo priemonės tapo neveiksmingos.

Komisija pastebi, kad tam tikro lygio pajėgumų problemos išvengti neįmanoma, visų pirma, dėl to, kad tiksliniai projektai yra naujoviški ir plataus užmojo, ir dėl to, kad paramos gavėjai yra neturtingi. Tokiomis aplinkybėmis negalima tikėtis, kad projektai bus idealūs.

36 c)
Vertinant projektus buvo laikomasi nustatytos procedūros, pagal kurią privataus sektoriaus dalyvavimas buvo laikomas projektų tvarumą sustiprinančiu elementu.

Išvados ir rekomendacijos

41
Komisija pritaria Audito Rūmų ataskaitai. Sukūrus EF, Komisija pirmą kartą įgijo galimybę iš esmės spręsti energijos prieigos klausimą vykdydama vystomąjį bendradarbiavimą besivystančių šalių didelių poreikių (48 mlrd. USD per metus) kontekste[2]. Komisija veiksmingai taikė EF priemonę ir, kaip matyti iš Audito Rūmų ataskaitos, dauguma tikrintų projektų buvo sėkmingai įgyvendinti ir jų tvarumo perspektyvos yra geros. Atsižvelgiant į sudėtingą kontekstą, kuriame vykdomas vystomasis bendradarbiavimas, tai yra didelis laimėjimas. Lauktų rezultatų nedavė tik ketvirtadalis tikrintų projektų. Tai iš dalies nulėmė nepalankios aplinkybės, dėl kurių nukentėjo pradinė projektų koncepcija, o numatytos rizikos mažinimo priemonės tapo neveiksmingos. Komisija taip pat suvokia, kad dar yra ką tobulinti, visų pirma, jai vykdant projektų stebėjimą vietoje. Komisija jau ėmėsi tam tikrų priemonių ir atliks papildomus Audito Rūmų rekomenduotus patobulinimus.

42
Komisija nuosekliai ir griežtai taikė taisykles ir procedūras, skirtas kvietimams teikti pasiūlymus, ir skyrė paramą tiems projektams, kuriems buvo suteiktas tinkamas prioritetas.

Vertinimo komitetas žinojo kiekvieno pasiūlymo riziką ir trūkumus. Tai, kad pasiūlymai bus susiję su rizika ir turės trūkumų, buvo numatyta EF priemonėje, kuria, visų pirma, siekiama skatinti inovacijas ir tuo pačiu spręsti tvarių ir prieinamų energijos paslaugų teikimo neturtingiesiems uždavinius.

2 Tarptautinės energijos agentūros ataskaita „Energija visiems – galimybių naudotis energijos ištekliais finansavimas neturtingiesiems“, Tarptautinės energetikos agentūros leidinio „World Energy Outlook“ speciali ištrauka, 2011 m.

Kompetentingas vertinimo komitetas tinkamai apsvarstė vertintuose pasiūlymuose nustatytą riziką arba trūkumus, atsižvelgdamas taip pat į atitinkamas rizikos mažinimo priemones, kurias pasiūlė susiję pareiškėjai, prieš galutinį įvertinimą balais, pagal kurį buvo nuosekliai ir objektyviai nustatyta kiekvieno pasiūlymo eilės vieta remiantis kvietimo gairėse nustatytais kriterijais, tikslais ir prioritetais.

1 rekomendacija
Komisija pritaria šiai rekomendacijai ir ėmėsi atitinkamų priemonių:

i) pagal 2014 m. Viešųjų pirkimų ir dotacijų skyrimo praktinio vadovo (PRAG 2014) šablonus, vertinant pasiūlymus labai svarbus vaidmuo tenka veiksmo koncepcijos vertinimui. Iš 50 balų, kurie gali būti skiriami už koncepcijos aprašymą, 10 balų yra susiję su veiksmo koncepcija. Taigi, jei pasiūlymo koncepcija turi didelių trūkumų, dažniausiai pasiūlymas yra atmetamas dar koncepcijos aprašymo etape.

ii) pareiškėjų pajėgumas įgyvendinti veiksmą yra vertinamas išsamios paraiškos etape. Neseniai, veiklos pajėgumo kriterijų imta taikyti bendriems pareiškėjams ir susijusiems subjektams. Atsižvelgdama į šio aspekto svarbą, Komisija 2014 m. Viešųjų pirkimų ir dotacijų skyrimo praktiniame vadove nustatė mažiausią ribą, kurią turi pasiekti pareiškėjai, kad jie būtų laikomi kandidatais pasirašyti sutartį: jie pagal pajėgumo kriterijų turi surinkti mažiausiai 12 balų iš 20 galimų.

43
Komisija stebėjo projektus, taikydama skirtingas turimas priemones ir būdus, taip pat įdiegdama nuolatinę stebėjimo struktūrą.

Apskritai, Komisija užtikrino atidžiai vykdomą paskesnį projekto tyrimą svarbiausiais įgyvendinimo etapais ir, kiek įmanoma, padėjo rasti sprendimus ir taisomąsias priemones, atsižvelgdama į galiojančias taisykles ir procedūras. Kai kuriais konkrečiais atvejais stebėjimas vietoje galėjo būti sugriežtintas.

43 a)
Komisija aptarė ataskaitų pagal kiekvieną sutartį trūkumus, taip pat įdiegė patobulintus tarpinių ir galutinių aprašomųjų ataskaitų ir finansinių ataskaitų šablonus.

43 b)
Komisija užtikrino, kad bus atidžiai atliekamas paskesnis projektų tyrimas apsilankant jų įgyvendinimo vietose, taip pat taikant įvairias projektų stebėjimo priemones, įskaitant ataskaitomis pagrįstą nuotolinę kontrolę, telekonferencijas, darbą biure, ir t. t. Apsilankymo projektų įgyvendinimo vietose periodiškumas priklauso nuo darbo krūvio, projekto įgyvendinimo vietos ir prieinamumo, saugumo klausimų, ir turimų išteklių. Tik atsakingasis delegacijos vadovas, kuris turi pilną užduočių, kurias turi atlikti delegacija, vaizdą ir žino kiekvieno uždavinio svarbą, atsižvelgiant į žmogiškųjų išteklių padėtį ir įvairius suvaržymus, gali priimti sprendimą dėl to, ar reikėtų reguliariai lankytis EF projekto įgyvendinimo vietoje.

ĮROS yra tik viena iš projekto stebėjimo priemonių, ir tų projektų, dėl kurių ĮROS apsilankymai vietoje nėra organizuojami, stebėjimui įdiegtos kitos priemonės.

43 c)
Komisija visada stengėsi remti sėkmingą projektų įgyvendinimą ir kartu su dotacijų pagal sutartis gavėjais nustatyti sprendimus, padedančius įveikti bet kokias problemas. Buvo laikoma, kad šiuo atveju dotacijos sutarties nutraukimas yra paskutinė taikoma galimybė, siekiant nepakenkti investicijoms ir (arba) pastangoms ir galimai EF galutinių paramos gavėjų naudai.

2 rekomendacija. Bendras Komisijos atsakymas į i)–v) dalių pastabas
Komisija pritaria šiai rekomendacijai. Projektų stebėjimas gali būti toliau gerinamas. Šį klausimą nuolat kėlė Komisija; bus vertinama, kokios papildomos priemonės galėtų padėti delegacijoms pagerinti stebėjimą, atsižvelgiant ir į jų suvaržymus dėl lėšų ir žmogiškųjų išteklių.

44
Tik ketvirtis tikrintų projektų nedavė daugumos lauktų rezultatų daugiausia dėl problemų, susijusių su paramos gavėjų pajėgumu, arba dėl nepalankių aplinkybių, dėl kurių nukentėjo pradinė projektų koncepcija, o visos rizikos mažinimo priemonės tapo neveiksmingos.

3 rekomendacija
Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Nuolatinės techninės pagalbos poreikių įvertinimas būtų naudingas siekiant nustatyti galimus paramos reikalavimus pasibaigus EF finansavimui. Pagal dabartinę EF programą pradinės dotacijos didinti nebus galima. Nepaisant to, Komisija išnagrinės, kaip šią padėtį būtų galima spręsti, kad būtų galima konsoliduoti įvykdytų investicijų vertę. Be to, Komisija nagrinės, kaip taikyti šią rekomendaciją pagal naujas ir novatoriškas programas, pvz., elektrifikavimo finansavimo iniciatyvą „ElectriFI“.

KAIP ĮSIGYTI EUROPOS SĄJUNGOS LEIDINIŲ

Nemokamų leidinių galite įsigyti:

- vieną egzempliorių:
  svetainėje *EU Bookshop* (http://bookshop.europa.eu);
- daugiau negu vieną egzempliorių / plakatą / žemėlapį:
  Europos Sąjungos atstovybėse (http://ec.europa.eu/represent_lt.htm),
  ES nepriklausančių šalių delegacijose (http://eeas.europa.eu/delegations/index_lt.htm),
  susisiekę su tarnyba *Europe Direct* (http://europa.eu/europedirect/index_lt.htm)
  arba paskambinę numeriu 00 800 6 7 8 9 10 11 (nemokamai visoje ES (*).

(*) Informacija teikiama nemokamai, daugelis skambučių taip pat nemokami (nors kai kurie ryšio paslaugų teikėjai gali imti mokestį, taip pat gali reikėti mokėti, jeigu skambinsite taksofonu arba viešbučio telefonu).

Parduodamų leidinių galite įsigyti:

- svetainėje *EU Bookshop* (http://bookshop.europa.eu).

2004 m. beveik du milijardai žmonių negalėjo naudotis tinkamomis, prieinamomis ir tvariomis energijos tiekimo paslaugomis, o tai yra pagrindinis veiksnys svarbiai vystymosi tikslų pažangai. 2005 m. birželio mėn. sukurta AKR-ES energetikos priemonė skirta skatinti galimybę neturtingiesiems naudotis moderniomis energijos tiekimo paslaugomis kaimo ir užmiesčio vietovėse, didelį dėmesį skiriant Užsachario Afrikai ir atsinaujinančiajai energijai. Šioje ataskaitoje mes nustatėme, kad Komisijos veikla iš esmės buvo sėkminga, tačiau ji galėjo geriau naudoti AKR-ES energetikos priemonę, siekdama padidinti galimybę neturtingiesiems Rytų Afrikoje naudotis atsinaujinančiosios energijos tiekimo paslaugomis. Mes pateikiame kelias rekomendacijas, kad projektai būtų griežčiau atrenkami, kad būtų stiprinamas jų stebėjimas ir gerinamos jų tvarumo perspektyvos.

CURIA RATIONUM
EUROPOS AUDITO RŪMAI

Leidinių biuras